Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 462 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒԼԻՍ 1885 (Ն. Տ.) 30 ՅՈՒԼԻՍ 1885 18 ՇԷՎՎԱԼ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՑՏԱՆՔ

Ծանուցմանց տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ, երկու անգամի համար 2 դուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։

غلطه‌ده نورادونكيان خاننده آرەولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով	տարեկան	»	240
Գաւառաց համար և տեղական թղթատարով	վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան ղրկուած ո և է նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍՏԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 17 ՅՈՒԼԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ ՕՏԱՐ ԿՂԵՐԻՆ

Մեր վերջին թիւերով հրատարակեցինք Անկլիքան կղերին գործունէութեան վերաբերեալ քանի մը նոր իրողութիւններ։ Անկլիքան Եկեղեցին, ինչպէս յայտնի է, Կաթոլիկութեան և Բողոքականութեան միջեւ դիրք մը կը բռնէ։ Յոյժ կը տարբերի Բողոքականութենէն, այնու զի ծիսական է. բայց նաև յոյժ կը տարբերի Կաթոլիկութենէն, քանի որ Լուտերի կարգ մը դաւանութիւնները կ'ընդունի։ Անկլիքան Եկեղեցին կրօն և Ս. Գիրք ծաւալելու ընդարձակ գործակալութիւններ ունի ուրիշ արեւելեան երկրաց մէջ. և կ'երեւի թէ Թուրքիոյ մէջ կրօն ծաւալելու հոգն Ամերիկացւոց թողուած է, զանազան բողոքական եկեղեցեաց միջեւ գոյացեալ համաձայնութեան մը զօրութեամբ։ Այսու ամենայնիւ, վերջին տարիներս Թուրքիոյ մէջ բաւական լըսուեցան և տեսնուեցան Անկլիքան կղերին արարք, որք թէպէտ որոշ գոյն մը չեն ստացած դեռ, բաւական զգալի եղած է արդէն թէ ինչ ուղղութիւն պարտին ունենալ։ Անցեալ օր կը հրատարակէինք Քէնդըրպըրիի այժմեան Արքեպիսկոպոս Տքդ. Պէնսընի մէկ հրաւէրն առ բարեսէր և քրիստոնեայ Անգլիացիս, տարին առ նուազն 1,000 ոսկի տալու, որպէս զի միայուն կերպիւ կարենայ քանի մը կղերականներ և վարժապետներ պահել Հէքքեարիի Նեստորականաց մէջ։ Երէկ ալ հրատարակեցինք Եգիպտոսի Խպտի Քրիստոնէից վերածնութեան հոգածու Անկլիքանաց ոմանց մէկ ծրագիրն ի Գահիրէ Կորտոնեան Կրթարան կամ Ընծայարան մը հիմնելու մասին։ Թէ՛ Տքդ. Պէնսըն և թէ՛ իւր նախորդ Տքդ. Դէյդ, — որ Հայաստանի, Քրդաստանի և Պարսկաստանի սովուն ատեն քրիստոնէավայել զգացմամբ ջանաց նպաստ հասցնել սովալլուկ Հայերու, Քրդերու և Նեստորականներու, — ջերմապէս կը մերժեն ամեն գաղափար նորահաւատներու կուսակցութիւն մը կազմելու Արեւելեան Եկեղեցեաց մէջ։ Եթէ ժողովուրդն ինքնայօժար փոփոխումներ մուծանէ իւր Եկեղեցւոյ մէջ, ըսելիք չունին. բայց իրենք, Անկլիքանք, այդ նպատակաւ խնդիր չպիտի գործեն։ Անոնք պիտի ջանան միայն «քրիստոնէական կրթութիւն մը» ծաւալել ձեռամբ անկլիքան եկեղեցականաց, և անկլիքան հրատարակութիւններ տարածել։ Որպէս զի չափազանց կարեւորութիւն չտրուի այս կարգի հրապուրիչ ոսկեզօծ յայտարարութեանց, կը յիշեցնենք թէ երբ Ամերիկացի Միսիոնարք Հայոց մէջ գործել սկսան կէս դար յառաջ, իրենք եւս նմանօրինակ յայտարարութիւններ բրին, ապահովցունելով թէ դիտում չունին բաժանում ձգելու Հայոց մէջ։ Այսօր իսկ, եթէ հարցունէք Ամերիկացի Միսիոնարի մը, բարեսիրաբար կը ցաւի այս բաժանմանց համար, և յանցանքն Հայ կղերին կը վերագրէ։ Նմանօրինակ սկզբնաւորութիւնք հաւանօրէն նմանօրինակ վախճան կ'ունենան։ Յիշատակութեան արժանի կը համարենք նաեւ զայս իրողութիւն թէ Սէմէրճեան Մկրտիչ Եպիսկոպոս մը քանի մը տարիներ յառաջ ձեռնարկեց Անկլիքան Եկեղեցւոյ հայկական ճիւղ մը բանալ Այնթապի մէջ, և Քէնդըրպըրիի Արքեպիսկոպոսն իւր [illegible] Կանոնիկոսով և ուրիշ [illegible] գործակալներով նիւթապէս ու բարոյապէս օժանդակեց հայ Եպիսկոպոսին անշահ ձեռնարկութեան, որ հիմա չգիտենք ինչ վիճակի մէջ է։ Ըսել է թէ, երբ առիթը ներկայանայ, Անկլիքաններն ալ կարող են ցոյց տալ իրենց ճշմարիտ մտքերը։

Թէ Անկլիքան Եկեղեցին Հայ ժողովրդեան համար որոշ դիտում մ'ունի՞, զայս չենք գիտեր։ Ըստ ոմանց, Նեստորականաց և Խպտիներուն մէջ եղած ձեռնարկն առաւելապէս քաղաքական նպատակ մ'ունի։ Առաջինք Թուրքիոյ, Ռուսիոյ և Պարսկաստանի սահմանաց միացման կէտին վրայ և Տիգրիսի հովտին գլուխն, իսկ վերջինք Հնդկաստանի ճամբուն վրայ և Նեղոսի հովտին մէջ բացառապէս կարեւոր ա՛յնպիսի դիրքեր բռնած են, որ Անգլիացիք՝ չըսենք ուրիշ բան՝ հարկաւ շատ հաճութեամբ կը տեսնեն անկլիքան կղերին ազդեցութեան հաստատումը նոցա վրայ։ Նեստորականք, մանաւանդ այն մեծ մասն որ Ճուլամերկի լեռնոտ գաւառին մէջ կը բնակի, քաջարի ժողովուրդ մ'են, որ յաջողապէս կը պահպանէ իւր բնակավայրերու սրբութիւնն ընդդէմ ամեն կարգի յելուզակաց, որովք լի են շրջակայք. և Քուրդք, եթէ կայ դրացի ժողովուրդ մը ուր չեն կարող [illegible], Նեստորական ժողովուրդն է այն։ Շատ խորին քաղաքագիտութիւն հարկաւոր է սակայն գուշակելու համար թէ ապագային մէջ Մար-Շիմունի ժողովուրդն ի՛նչ դեր կարող է կատարել անգլիական հաշուոյ մէջ։ Խպտիներուն գալով, անոնք ալ Փարաւոններու երկրին մէջ միակ տարրն են ընդունակ քրիստոնէական ազդեցութեան մը։ Բայց մեր կարծեօք, եթէ Նեստորականաց և Խպտիներու մէջ գործելով Անկլիքան Եկեղեցին քաղաքական նպատակ մ'ունենար, Քէնդըրպըրիի Արքեպիսկոպոսն 1,000 ոսկւոյ համար հանգանակութիւն մը բանալու և իւր տեղակալներ Կորտոնեան Կրթարանի համար բարեսէր ու կրօնասէր հասարակութեան կոչում ընելու պէտք չէին ունենար։ Բայց թերեւս այս ալ հնարք մը լինի՝ գործին բուն նպատակն սքօղելու համար։

Երբ այսպէս Անկլիքան Եկեղեցին Եփրատայ և Նեղոսի հովտաց մէջ ցոյց կուտայ արտասովոր գործունէութիւն մը, ուրիշ օտարամուտ տարերք անգործ չեն մնար, և մեր յարգելի յոյն պաշտօնակից՝ Նէօլօկօս հարկ կը զգայ յատկապէս ուշադրութիւն հրաւիրել Փոքրն Ասիոյ մէջ բողոքական և կաթոլիկ Միսիոնարներուն կրօնածաւալական ջանքերուն ու մեքենայութիւններուն վրայ։ Կը ցաւինք որ այս խնդիր՝ կորուսած լինելով իւր նորութիւն՝ ո՛չ եւս ըստ արժանւոյն կը հետաքրքրէ Հայ հասարակութիւնն և իւր գործօն մարմիններ։ Բայց չարիքը կայ ու կը մնայ, և եթէ մեր կողմէ անտարբերութեամբ դիտուի միշտ, աղետալից հետեւանքներն ուշ կամ կանուխ զգալի պիտի լինին։ Օտարութիւնն արդէն՝ ժամանակիս պարագաներէն նպաստաւորեալ՝ ամեն կողմէ կ'արշաւէ կը մտնէ հայ ընկերութեան մէջ, և [illegible] գործակալք մուտ մը աւելի կուտան սոյն շարժման։ Կը գանգատինք մեր ազգայնոց գամ քան զգամ աճող անտարբերութենէն այն ամեն բանի նկատմամբ որ ազգային է, և սակայն կրօնափոխութիւնը զօրեղագոյն միջոցն է եղած՝ աւելցնելու և առաւել եւս անդարմանելի գործելու զայդ անտարբերութիւն։ Եւ եթէ Հայք անտարբեր մնան, չեն կրնար կանգուն կենալ այն կարգ մը հաստատութիւններ որք հայ ազգութիւնն ու Եկեղեցին պահպանել կը ծառայեն։ Այս Եւրոպացի վերապատուելիք, ոմանք քաղաքական նըկատումներով, այլք անձնական շահու ակնկալութեամբ, հոգւով ու մարմնով կ'աշխատին դպրոցներ ու եկեղեցիներ բանալու Հայոց մէջ։ Մեր ազգայինք ո՛չ քաղաքական մտում մը կը զգան ո՛չ ալ նիւթական շահ մը կը տեսնեն ազգութեան ու կրօնի պահպանման աշխատելու մէջ, և հարկաւոր ընդդիմութիւնը չեն ըներ այս օտարականաց։ Մեր կողմէ անձնուիրութիւն հարկ է, և միակ մարմինն որ կայ մեր մէջ և կարող է անձնուէր լինել, Հայ կղերն, անձնուէր չէ դժբախտաբար։ Դիտեցէք ամեն անգամ, երբ խնդիր է Հայ Առաջնորդներ կամ Առաջ. Փոխանորդներ անուանելու, այցելուներ ղրկելու, վերջապէս ո՛ և է պաշտաման մէջ Հայ եկեղեցական մը գործածելու, ապրուստի խնդիրն առաջին յառաջ կը յուզուի, և որովհետեւ դիւրաւ չի կրնար կարգադրուիլ երկրին ու ժողովրդեան տուեալ պայմանաց մէջ, ակնկալուած ծառայութիւնք, որչափ ալ ստիպողական, չեն մատուցուիր։ Երբ դիտողութիւն ուղղուի, կը յիշեցնեն ձեզ թէ այս Միսիոնարք որ Հայերը բողոքական կ'ընեն կրօնով և օտարամիտ կ'ընեն ոգւով՝ լիաթոշակ կ'ապրին հանգիստ և ապահով. զիա՞րդ ուրեմն Հայ եկեղեցականն ալ չվարձատրուի՝ նոցա դէմ մաքառելու համար։ Բայց ո՞չ ապաքէն նոյն իսկ Հայ կղերին շահը կը պահանջէ ամենայն անձնուիրութեամբ և զոհողութեամբ դէմ դնել օտար կղերին ոտնձգութեանց։ Եթէ Հայք օտար եկեղեցիներու յարին, այս կը նշանակէ թէ չպիտի յաճախեն Հայ եկեղեցին, և թէ նիւթապէս պիտի տկարանայ Հայ կղերն։ Եթէ Հայք օտարամիտ կամ անկրօն դառնան, այս կը նշանակէ նաև թէ անտարբեր պիտի լինին եկեղեցական և ազգային ամեն նպատակներու որոց համար Հայք նիւթապէս կ'օժանդակեն սովորաբար։

Ի Վառնա հրատարակուող [illegible] ազգային թերթը կատարեալ իրաւունք ունի իւր առաջին թերթերով խիստ յուզել ի Փոքր Ասիա «Հաւատաբաժան» խնդիրը։ Մեք անշուշտ համակարծիք չենք իրեն, երբ Կայսերական Կառավարութենէն կը խնդրէ արգիլել Միսիոնարներուն Թուրքիա մտնել։ Այսպիսի պահանջ մը հակառակ է ժամանակիս քաղաքական ոգւոյն, և Կայս. Կառավարութիւնն, եթէ կամենար իսկ, դիւրաւ չպիտի կրնար, քանի որ կրօնային կատարելագոյն ազատութիւն ճանչելու գովելի սովորութիւնն ունի։ [illegible] կը գրէ իւր այս շաբաթ աւուր թուով.

«Ժողովուրդը, այս նորելուկ սուրբերէն միշտ հալածեալ, և ընտանեաց հարկ եղած յարգանքն ու հայրենեաց սէրը մոռացած, աչերն կը դարձնէ դէպ ի օտարն։ Իւր բնիկ երկրին մէջ՝ բան մ'ալ չունի այլ եւս իրեն համար ո և է հրապոյր, իւր նախահարց եկեղեցին պղծեալ վայր մ'է իրեն համար, իւր նախահարց պատմութիւնն այլ եւս Եզոբոսի մի առակն է, հայրենիքը՝ բանտարգելանոց որջ մը և տանջանարան մը. Թէ՛ աշխարհային և թէ՛ հանդերձեալ ճշմարիտ երջանկութիւնը և ճշմարիտ կրօնը՝ օտար երկրի մէջ պէտք է որոնել։ Ուստի ժողովուրդը կ'սկսի դէպ ի հոն վազել. նոքա որք իրենց ճանապարհի ծախքը հոգալու կարողութիւն ունին՝ իսկոյն կը մեկնին, իսկ նոքա որք անկարող են՝ կը մնան սրտաբեկ, լքեալ, յուսահատ, բայց միշտ աչերնին օտարին վրայ յառած, ուստից կը յուսան թէ իրենց փրկութիւնը պիտի գայ։

«Թուրքիոյ մէջ հաւատոյ տարածման Առաքելութեանց արարքն համառօտիւ իւր ամբողջ մերկութեամբն այսպէս ներկայեցնելով, Վեհ. Սուլթանին և իւր բարեսէր Կառավարութեան լուրջ ուշադրութեանը կը յանձնեմք, որն որ պէտք չէ ներէ որ Օտարն գայ մտնէ իւր տունը խռովութիւն բերելու և ժողովրդին բարոյականը ապականելու։

«Ընկերային բարեկարգութեան և խաղաղութեան դէմ քաղաքական Նիհիլիստներն նուա՛զ վտանգաւոր են, մինչդեռ ուր որ օտարն կը սողոսկի կրօնի վարագուրին ներքեւ, չարիքը ժողովրդին երակացը մէջ կը թափանցէ, և այնուհետեւ ճար չկայ այլ եւս ազատելու։»

Մեր պաշտօնակցի զգացմունք գովելի են. բայց, ըստ մեզ, դիմադրութեան միջոցը քաղաքական իշխանութենէն չենք կրնար սպասել. մեք իսկ պարտինք պաշտպանել զմեզ, և եթէ մեք անկարող ենք ինքնապաշտպանութեան, Տէրութեան կողմէ Միսիոնարաց հալածումը դժբախտաբար ուրիշ արդիւնք չի կրնար ունենալ բայց եթէ առաւել եւս տարածել նոցա վարդապետութիւնները, մարտիրոսի դերն ու դէմքը տալով անոնց։

Կրօնափոխական շարժման դիմադրելու համար մեր միակ օրինաւոր ու զօրաւոր միջոցներն են հայ եկեղեցականն և հայ վարժապետն։ Ուր որ բարեկարգ և արդիւնաւոր վարժարաններ ունինք, և իրենց պարտաւորութեանց գիտակից եկեղեցականներ, հոն ամերիկացի կամ եւրոպացի ինքնակոչ Առաքելութիւնք մարդ չեն կրնար բաժնել ազգային Եկեղեցւոյ ծոցէն։ Այս ա՛յնչափ ճշմարիտ է որ կը տեսնենք թէ կրօնափոխական շարժումը փոքր ի շատէ յաջողութիւն կը գտնէ հոն միայն ուր կամ վարժարան չունինք և կամ շատ խեղճ են կեցածներն, և ուր հայ կղերն ամենեւին անհոգ կամ անկարող է։ Այս կէտին նկատմամբ մեր Հայրենեաց տկարագոյն կէտն է անշուշտ Կիլիկիա, որ թէ՛ կրթութեան և թէ՛ եկեղեցական հոգածութեան կողմէ յոյժ անխնամ և թշուառ վիճակ մ'ունի, և ճշդիւ հոն ամենէն բազմաթիւ, ամենէն գործօն և ամենէն յաջող կը գտնենք ամերիկացի Միսիոնարները, Ֆրանչիսկեանները, Դոմինիկեաններն, հայ կաթոլիկ վարդապետներն, և որ ի կարգին։ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսն ամենեւին հոգ բրած չունի։ Ձենք ըսեր թէ դաշնակից է այս օտարամուտ և օտարացուցիչ տարերաց հետ. բայց եթէ իրօք լինէր, տարբեր ընթացք մը անշուշտ չէր կրնար բռնել։ Իւր ձեռաց մէջ կեդրոնացուցած է Կիլիկիոյ ազգային-եկեղեցական վարչութիւնն և նոյն վարչութեան յատուկ ամեն տեսակ հասոյթներն ու իրաւունքներն, և Կիլիկիոյ ո՛չ մի կէտին վրայ՝ այնչափ տարիներէ հետէ որ Կաթողիկոս է՝ ո՛ և է դպրոց բացած է, կամ ո՛ և է ջանք բրած թէ շատ արժանաւոր [illegible] տալու իւր անխնամ թեմօրէից։ Մերթ ընդ մերթ կը լսուին թէ իւր քով գտնուող դրամներով վարժարան մը պիտի հիմնէ, քանի որ այնչափ զգալի է կրթական հաստատութեանց պէտքը՝ Կիլիկիոյ մէջ հետզհետէ զօրացող բողոքական և կաթոլիկ Միսիոնարութեանց հիմնած վարժարաններուն դէմ մրցելու համար։ Բայց այս ուրախացուցիչ լուրեր դժբախտաբար միշտ անհիմն ելնել սահմանուած են։

Ունինք սակայն ուրիշ բազում անխնամ թեմեր ի Հայաստան, ի Քրդաստան և Փոքրն Ասիոյ զանազան կողմերն, և անոնց պատասխանատուութիւնն ուղղակի Կ. Պոլսոյ Կեդրոնական Վարչութեան վրայ կը ծանրանայ։ Հիմակ որ գործելու պէտքն զգացող Պատրիարք մը և գովելի եռանդեամբ ոգեւորեալ նոր Վարչութիւն մը ունինք, չափազանցութիւն չէ կարծենք յուսալ թէ այս գաւառական պիտոյք ըստ արժանւոյն ի նկատ պիտի առնուին։ Անցեալ օր կ'ակնարկէինք Առաջնորդութեանց վերակազմութեան կարեւոր խնդիրը։ Կը յուսանք թէ Յանձնաժողովոյն Տեղեկագիրն ամենայն ուշադրութեամբ ի նկատ պիտի առնուի և դարմանը պիտի տնօրինուի։ Այս վերակազմութիւն գաւառական թեմօրէից վրայ լաւագոյն հսկողութեան մը գործադրումը պիտի դիւրացնէ, և շատ մը թեմերու անխնամ վիճակին վերջ պիտի տայ։ Բայց, այս կարգի վարչական ընդհանուր տնօրինութիւններէն զատ, Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարք, իբրեւ գլուխ Թուրքիոյ հայ եկեղեցականութեան, յատուկ իրաւունք մը և պարտականութիւն մը ունի հոգեւորապէս լքեալ թեմերուն պիտոյքն հոգալու, հրահանգներ և այցելուներ ղրկելով, և թող չտալով որ այս գաւառաբնակ ազգայինք՝ իրենք զիրենք կեդրոնէն բոլորովին լքեալ համարելով՝ անձնատուր լինին օտար գործիչներու։ Վստահ ենք թէ Ն. Սրբազնութեան գաւառային կենաց մասին երկարժամանակեայ փորձառութիւնն և եկեղեցական կարգապահութեան մասին ջերմ հոգածութիւնը փրկարար արդիւնք մը պիտի տան այս նկատմամբ, և Ազգը բարեբախտութիւն պիտի ունենայ տեսնելու թէ հայ կղերը վերջապէս կը զգայ իւր պարտաւորութիւններ՝ ամենայն անձնուիրութեամբ ու եռանդեամբ պաշտպանելու զ'իւր հօտ ընդդէմ օտար կղերին օտարացուցիչ և ազգակործան գործունէութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ. Նարոդնայա Շկոլայի վերջին համարներէն միոյն մէջ հրատարակուած է յոյժ հետաքրքրական յօդուած մը.— «Հանրային կրթութեան գումարն ի Ռուսիա»։ Այս յօդուածէն կ'իմանանք թէ 1880 մարտի 20էն մինչեւ 1883 առաջին պաշտօնական մանրախուզմամբ կը հաշուէր թէ եւրոպական Ռուսիոյ 60 նահանգներու մէջ ո՛րքան կրթարաններ կան։ Այս տարի միայն առաջին անգամ հրատարակուեցաւ այդ հաշուեցուցակ, որմէ կ'երեւի թէ եւրոպական Ռուսիոյ ահագին կայսրութեան մէջ, վաթսուն միլիոն բնակիչք ունին ընդ ամեն 22,770 գաւառական դպրոցներ, 1,140,915 ուսանողք, 36 955 ուսուցիչ և հանրային կրթութեան համար ընդհանուր ծախք կ'ընեն 6,158,155 ռուբլի։ Ուրիշ խօսքով ըսենք. 7–14 տարեկան բոլոր մանչերէն 13.8 % իսկ աղջիկներէն 3.3 % կ'ուսանին։ 14 գիւղերու և 1,000 ուսանելու հասակի մէջ եղող մանկանց 1.8 դպրոց։ Ուսումնարաններու պահպանման համար մարդագլուխ 9 կոպէկ (1 ղրշ.) ծախս կը լինի։

Ուսանող մանկանց թիւը զանազան նահանգներու մէջ համահաւասար չէ, և 5 էն մինչեւ 15 % է առ հասարակ։ Միայն քանի մը տեղեր կան, ուր ուսանողաց թիւն առաւել բարձր է։ Այդ տեղեր չորս ովասիսներ կրնան համարուիլ Ռուսիոյ մէջ։ Ի բաց առեալ Օստզէյեան նահանգն ուր ուսանողաց թիւն 50 % է, մնացեալ նահանգներու մէջ 25 % էն անդին չանցնիր։

Հիւսիսային ովասիսը կը կազմեն Պետերբուրգի, Նովկորոտի, Եարոսլավի և Օլոնեցկի նահանգներն. — [illegible] 15–19 % [illegible]. արեւմտեան ովասիսը կը կազմեն բոլոնական թագաւորութիւնն և Գրոտնոյի նահանգն ուր նոյնպէս 15–25 % հոգի կ'ուսանին. արեւելեանը—Սամարայի և Սարատովի նահանգներն 20–25 %, և վերջապէս կեդրոնականը—Մոսկուայի, Ռիազանի, Կալուգայի և Տուլայի նահանգներն 15–20 %։

Այժմ գոյութիւն ունեցող 22,770 դպրոցներէն 4 622 (22 %) ը 1861 էն առաջ կային։ 1861 էն մինչեւ 1863 միջին թուով ամեն տարի 664 դպրոց կը բացուէին. 1863–1869 (որ ատեն հանրային կրթութեան նախարարութեան միդասարանեան և երկդասարանեան ուսումնարանները բացուեցան) 738 դպրոց. 1869–1874,–928 և 1874–1880 1,023 նոր դպրոցներ կը բացուէին իւրաքանչիւր տարի։

Դպրոցներու աճումն այսպէս մեծ է միայն այն նահանգներու մէջ ուր կան Զեմստվօներ, (գաւառային երեսփոխանական մարմիններն) իսկ ուր չկան՝ դպրոցներու աճումն բոլորովին հակառակ պատկեր կը ներկայէ անդ։

Ոչ սակաւ հետաքրքրական են ուսուցիչներու վրայ տրուած տեղեկութիւնները։ Բոլոր 22,770 դպրոցներու մէջ ուսուցչաց թիւն (բացի կրօնի դասատուներէն) 24,389 է, 16,511 (80 0/0) այր և 4,878 (20 0/0) կին։ Դասատուներն առ հասարակ բարձր կրթութեան տէր անձինք չեն. 36 0/0 ուսուցիչք կազմուած են հոգեւորականներէ, որք գլխաւորապէս յոյժ տգէտ և խաւարամիտ անձինք են, և 36 0/0՝ գիւղացիներէ։ Յիշեալ ուսուցչաց մտաւոր զարգացման և դաստիարակութեան աստիճանը ցուցնելու համար հարկ է ներկայացնել աստ թէ ինչ դպրոցներէ ելած են. ուսուցչական սեմինարներէ ելած են 25 0/0, օրթոդոքս հոգեւորական սեմինարներէ 17.8 0/0, հոգեւորական դպրոցներէ 12.5 0/0, գաւառական և քաղաքային դպրոցներէ 13 0/0, այլ եւ այլ ուսումնարաններէ 20 0/0, գիմնազիաներէ և պրոգիմնազիաներէ 3.5 0/0, տան մէջ կրթութիւն ստացողներէ 6.7 0/0։ Այս հաշուէ կ'երեւի որ ռուսական ուսումնարանաց մէջ, մանկավարժական ուսումն ստացած դասատուներն 25 0/0 են միայն։

— 106 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԴԼՈՒԽ ԺԸ.

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱԿԱՆ ԱԼՊՔ

Սայլը բազում տեղերէն ծակոտեցաւ։ Քիչ տանիք կրնային դիմանալ այն սրածայր սառոյցներուն անկման, որոց ոմանք ծառոց կոճղերուն մէջ կը սեւեռէին։ Այս նորանշան տարափի վերջացման սպասել հարկ եղաւ չքարկոծուելու համար։ Ժամու մը չափ տեւեց, և ապա նորէն ուղեւոր ջոկատը ճամբայ ելաւ զառիվայր ապառաժներուն վրայէն, որք կարկուտին հալելէն սահունցած էին։

Իրիկուան մօտ, սայլն, այլ և այլ կողմերէն քայքայած, բայց տակաւին ամրապինդ իւր միապաղաղ անուոց վրայ, Ալպեանց վերջին սանդղամատերէն վար կ'իջնէր, յաղթաբերձ անջատ եղեւիններու մէջէն։ Անցը Կիպսլէնտի դաշտերուն կը յանգէր։ Ուղեւորք յաջողապէս անցած էին Ալպեանց զօտին, և սովորական պատրաստութիւններն եղան երեկոյեան իջեւանի համար։

Յունվար 12ին, առաւօտուն կանուխ, վերստին ճամբայ ելան բուռն եռանդով։ Ամեն ոք կը փութար հասնիլ նպատակին, այսինքն ի Խաղաղական Ովկէան, Պրիթանիայի խորտակած տեղը։ Անդ միայն կարելի էր գտնել նաւաբեկելոց հետքն և ոչ Կիպսլէնտի անապատներուն մէջ։ Այս պատճառաւ Էյրթընն կ'ստիպէր զԼորտ Կլէնարվան՝ հրաման ղրկելու Տընքան՝ որ ծովեզրին մօտենայ, որպէս զի հետազօտութեան ամեն միջոցներն իւր տրամադրութեան ներքեւ ունենար։ Ըստ իւր կարծեաց, պէտք էր օգուտ քաղել Լիւքնովի ճամբէն, որ Մէլպուրն կը տանի։ Յետոյ դժուարին կը լինէր, վասնզի մայրաքաղաքին հետ ուղղակի հաղորդակցութիւնք կը պակսէին բացարձակապէս։

Նաւաստեաց տասնապետին այս յանձնարարութիւնները լաւ կ'երեւէին։ Բականէլ կ'առաջարկէր ի նկատ առնուլ։ Ինքն ալ կը խորհէր թէ շոգենաւին ներկայութիւնն յոյժ օգտակար կը լինէր այսպիսի պարագայի մը մէջ, և կ'աւելցնէր թէ Լիւքնովի ճամբան անցնելէ յետոյ ոչ եւս կրնային հաղորդակցիլ Մէլպուրնի հետ։

Կլէնարվան երկմիտ էր։ Թերեւս պիտի համոզուէր Էյրթընի առաջարկած հրամանները ղրկելու, եթէ հազարապետը չդիմադրէր զօրեղապէս։ Մաք Նապս հաստատեց թէ Էյրթընի ներկայութիւնն հարկաւոր էր իրենց հետախուզական արշաւանքին. վասն զի ծովեզրին մօտակայ երկիրը ծանօթ էր նմա, և և եթէ դիպուածը Հարրի Կրանթի հետքը գտնել տար իրենց, Նաւաստեաց տասնապետն ամենէն աւելի կարող էր հետեւիլ այն հետոց. վերջապէս նա միայն կրնար ցուցնել Պրիթանիայի խորտակած տեղը։

Ուստի Մաք Նապս առաջարկեց շարունակել ուղեւորութիւնն՝ առանց ծրագիրը փոփոխելու։ Ճօն Մանկլս ալ համակարծիք գտնուեցաւ հազարապետին հետ։ Երիտասարդ նաւապետը դիտել տուաւ նաեւ թէ Նորուն Լորտութեան հրամաններն աւելի դիւրաւ կը հասնէին առ Տընքան՝ Թուիֆոլտ-Պէյէն ղրկուելով, քան թէ թղթատարի մը միջոցաւ, որ երկու հարիւր մղոն ճամբայ պիտի քալէր վայրենի երկրի մը մէջ։ Այս կարծիքը յաղթեց։ Որոշուեցաւ որ գործելու համար Թուիֆոլտի ծովախորշը պարտ էր ժամանել։ Հազարապետը կը դիտէր զԷյրթըն, որ բաւական տրտմեալ երեւցաւ իրեն. բայց, իւր սովորութեան համեմատ, իւր դիտողութիւններն իրեն պահեց։

Աւստրալիական Ալպերուն ստորոտը տարածուած դաշտերն հարթ էին, և թեթեւ հակում մ'ունէին դէպ յարեւելք։ Պատկառուկաց և եւկալիպտոսաց պուրակներ, և պլզան խմծեններ տեղ տեղ կը բեկանէին անոր միանկերպ համաձեւութիւնը։ «Հաստրոլոպիում Կրանտիֆլորում» կոչուած տունկը ծածկած էր գետինն իւր ծաղկաւէտ թուփերով։ Քանի մ'անձուկ գետակներ, պարզ առուներ, մանր կնիւներով և որքիդէներով ծածկեալ, յաճախ կը կտրէին ճամբան։ Ուղեւորք անոնց հունէն անցան։ Արօսներու և կասուարներու տարմեր հեռուէն կը փախչէին երբոր ուղեւորք անոնց մօտ կը հասնէին։ Թուփերուն վրայ կը ցատկրտէին ագեւոցը՝ առաձիգ խամաճիկներու պէս։ Բայց մեր որսորդք չուզեցին զարնել զանոնք, որովհետեւ իրենց ձիերը պէտք չունէին աւելի յոգնելու։

Միւս կողմէ ծանր ջերմութիւն մը կար օդին մէջ. մթնոլորտը լի էր ելեքտրականութեամբ։ Մարդիկ և անասունք կը կրէին անոր ազդեցութիւնն, և իրենց ճամբան կը շարունակէին՝ առանց աւելի բան մը փնտռելու։ Լռութիւնը կ'ընդմիջուէր մի միայն Էյրթընի գոչմամբքն, որով իւր պարտասեալ եզները կը գրգռէր։

Կէս օրէն մինչեւ ժամ երկուք, պտերներու հետաքրքրաշարժ անտառէ մ'անցան, որ նուազ խոնջեալ մարդոց սքանչանք կըրնար պատճառել։ Այդ ծաղկեալ տունկեր մինչեւ երսուն ոտք բարձրութիւն ունէին։ Ձիաք և հեծեալք դիւրութեամբ կ'անցնէին անոնց վայրահակ ոստերուն տակէն, և մերթ ընդ մերթ խթանի մ'անուակը կը հնչէր անոնց բունին զարնուելով։ Այն անշարժ հովանեակներուն տակ զովութիւն մը կը տիրէր, որմէ ոք ոչ մտաբերեց տրտնջել։ Ժագ Բականէլ, միշտ ցուցարար, գոհութեան հառաչներ արձակեց, որք պապկայից երամներ զարթուցին, և խլացուցիչ կարկաչներու նուագահանդէս մ'սկսաւ։

Աշխարհագիրը կը շարունակէր իւր ուրախական գոչիւններն, յանկարծ տեսան որ դողդոջեց իւր ձիուն վրայ և անկենդան կոյտի մը պէս ինկաւ։ Արդեօք թմրեցա՞ւ կամ՝ չարագոյն եւս՝ խեղդուեցա՞ւ օդին ջերմութենէն։ Ամենն ալ քովը վազեցին։

—Բականէ՛լ, Բականէ՛լ, ի՞նչ ունիք, գոչեց Կլէնարվան։

(Շարունակելի)

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐԻՆ

Անցեալ ուրբաթ ի Լոնտոն ձերբակալեցաւ մարդ մը, որ սպառնալիքներ արտասանած էր Պէադրիս Իշխանուհւոյն դէմ։ Քննութեամբ հասկցուեցաւ թէ այս մարդն էր Ուիլեըմ Մըլլինս, որ մի քանի տարիներ առաջ յիմարանոց մը դրուած էր, Ուինտսորի կայարանին մէջ Թագուհւոյն վրայ կրակ ընելէն յետոյ։ Մըլլինս կ'երեւի թէ փախեր է, և փոխադրանաւ մը նստելով, չորս ամիս առաջ Ամերիկա գնացեր է։ Ուղեւորութեան միջոցին, դիտաւորութիւն յայտներ է արգիլելու Պէադրիս Իշխանուհւոյն ամուսնութիւնն ընդ. Հէնրի Պաթէնպէրկ Իշխանին։ Փոխադրանաւուն մէջ նաւաստւոյն ամբաստանութեամբ ձերբակալուելով, Մըլլինս յայտարարեց թէ միտքը դրած էր սպաննել զՊէադրիս Իշխանուհին, սանձ մը դնելու համար անգլիացի արքայազուն իշխանուհեաց ամուսնութեան ընդ. գերմանացի իշխանս։ Մըլլինս պնդեց թէ այսպէս ընելով Անգլիոյ բարւոյն համար կ'աշխատէր։

Վիքթոր Հիւկոյի գրական կտակն հրատարակեցաւ։ Մեծանուն քերթողին անտիպ գործերն ի լոյս ածելու պաշտօնն յանձնուած է Պարոնայք Բօլ Մէօրիս, Օկիւստ Վաքըրի և Էռնէստ Լըֆէվր։ Հիւկօ երեք կարգի կը բաժնէ իւր անտիպ գործեր. 1. Ամբողջական գործեր. 2. Մասամբ աւարտեալ գործեր, և 3. Ցիր ուցան հատուածներ, քերթուածներ, գաղափարներ։ Նախ առաջին կարգը պիտի հրատարակի. յետոյ, երկրորդ կարգն։ Իսկ երրորդ մասը բազմաթիւ հատորներ պիտի կազմէ, որոց Ովկէանոս տիտղոսը կուտայ Հեղինակը, բացատրելով թէ այս տողանց մէջ դրած էր զամենը, և թէ «Ովկիանոսին կուտայ զոր ինչ Ովկիանոսէն ընդունած էր»։ Այս գործոց հրատարակութենէն իւր երեք կտակակատարաց շահու բաժին մը կը հանէ Հանգուցեալը. բայց նոքա, երախտագիտութեամբ ընդունելով հանդերձ կտակակատարի պաշտօնը, կը մերժեն շահու բաժինը, զայն յատկացնելով իւր անուան կանգնելի յիշատակարանին։ — Կտակին թուականն է 1875 սեպտ. 23։

Կրանդ զօրավարին մահն ընդհանուր սուգ պատճառեց Միացեալ Նահանգաց մէջ։ Փիլատէլֆիոյ Նաւահանգը, թէեւ Ռամկավարական, Հանրապետականաց նշանաւոր զօրավարին եւ նախկին Նախագահին մահն յատուկ ցաւակցութեամբ մը ծանուցանելով, մէկ ամսուան սուգ հրամայեց պաշտօնական Մարմնոյ։ Պաշտօնատունք և գործատեղիք փակեցան ի նշան սգոյ։ Իւր յուղարկաւորութիւն քաղաքային և զինուորական ամենամեծ պատիւներով պիտի կատարի։

Նոյն Փէլ Մէլ կը ծանուցանէ թէ Պուլկարիոյ Իշխանն, որ Անգլիա կը գտնուի, հրաւիրուած է անմիջապէս Պուլկարիա վերադառնալու, զի իրեն դէմ մեծ դաւադրութիւն մը երեւան հանուած է։

Զարն և Զարուհին Ֆինլանտիա կ'երթան, Ֆինլանտական ծոցին մէջ նաւային մարզանաց հանդիսատես լինելու։

Մէհտիին մահուան լուրն արդարեւ կը ստուգուի։

Գարատաղցի ընտանիքներ կը շարունակեն գաղթել պուլկարական հողը։

Պիէլոբոլիէի զինուորական կառավարիչ Օսման փաշային 3,000 Սերվերէ պաշտպանման կարի արտասովոր լուրն անվաւեր կը հռչակուի հեռագրոյ մը մէջ, զոր Թայմզ Վիէննայէ ստանալով կը հրատարակէ յուլիս 25 թուով։

Աւստրօ-Հունգարիոյ Նախարարապետ Քալնոքի կոմսը Պիսմարք իշխանին այցելութիւն պիտի տայ օգոստ. սկիզբը, տնտեսական և քաղաքական ինչ ինչ խնդրոց վրայ համաձայնելու համար։

Արկածախնդիր Իտալացի մը Հապէշստանի ճամբով Սուտան երթալով, յաջողեր է մտնել Մէհտիական բանակետղը, չգիտցուիր ինչ պաշտօնով կամ նպատակաւ։

Վերջին ռուս թերթեր կը ծանուցանեն թէ Պետրպուրկի դահլիճը չէ հրաժարած Զուլֆիքարի մասին իւր պահանջումներէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էջմիածնէն առնուած նամակներէ կը տեղեկանանք թէ Գէորգեան Ճեմարանն անդադարեցուցիչ կացութեան մէջ կը գտնուի այս տարի. ուսուցչական մարմինն ընդհանրապէս անյարմար է իւր պաշտօնին. իսկ Տեսչութիւնն՝ որոյ գլուխ կը գտնուի Գրիգոր եպիսկ. Աղաւնիեան, իւր յոռի վարչութեամբ ատելի եղած է թէ՛ աշակերտաց և թէ՛ ուսուցիչներուն։

Այս անգամ, Գեր. Տեսչի ինչ ինչ արարքներուն պատճառաւ, դարձեալ բաւական ծանր խռովութիւն ծագելով բարձրագոյն կարգի աշակերտաց մէջ, Աղաւնիեան եպիսկոպոս պարտաւորեր է հրաժարական տալ տեսչական պաշտօնէն և Սինոդն յունիս 21ին ընդուներ է նորա հրաժարականը։

Հռովմէական Հայոց Պատրիարք Գերերջ. Ազարեան Սրբազան նախընթաց օրը կայս. պալատ երթալով ներկայացաւ Սպարապետ Ղազի Օսման փաշային և ապա Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Ֆախրի պէյի հետ։

Մեր Երեւանայ թղթակիցն հետեւեալը կը գրէ մեզ․

«Ինչպէս անցեալ անգամ գրել էի, իշխան Դոնդուկով Կորսակովը Պրօկուրորի միջոցով պատուիրել էր Սինոդին որ Կաւկազ լրագրի մէջ Հայոց դպրոցների փակման առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զրպարտիչ ընդարձակ յայտարարութիւնը Արարատում էլ տպեն, բայց, ինչպէս յայտնի է, Սինոդը մերժեց այն ժամանակ։ Սրանից մի քանի շաբաթ առաջ Սինոդը Դոնդուկովից մի գրութիւն ստացաւ, որի մէջ եղել է միեւնոյն պատուէրը և Պրօկուրորի մատնութիւններից մի քանի կտորներ, որոնցով Պրօկուրորը հաղորդել է իշխան Դոնդուկովին, թէ ինչպէս Սինոդը ուզել է հրատարակել և մինչեւ անգամ տպարանում այդ յօդուածը շարել են արդէն, բայց յետոյ այս ու այն անձնաւորութիւնները թոյլ չեն տուել որ տպուի։ Ս. Տեղակալն այս գրութեան հետ միասին Սինոդին մի յայտարարութիւն է ներկայացրել որով փաստ է յայտնում որ եթէ Սինոդը համաձայնի որպէս զի Կաւկազ լրագրի զրպարտիչ յայտարարութիւնը չը հրատարակեն, ինքն իւր վրայ կ'առնի պատասխանատուութիւնը։ Սինոդը համակերպեցաւ. հետեւաբար մերժողական պատասխան պիտի տրուի Դոնդուկով իշխանի վերջին գրութեան եւս»։

Դաշնիբէլէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն մեզ տեղւոյն ազգային գործոց նկատմամբ.

Տեղւոյս ազգ. գաւառական վարչութեան Գաւ. ժողովը որ յաջողած է անձնուէր և արժանի հովողութեամբ 5000 դաղղիական ոսկիէ աւելի պարտք վճարել, մինչդեռ խղճի մտօք իր պաշտօնը կը շարունակէր իր առանձն եկած խնդիրները լուծելով, և ազգային ընդհանուր կացութիւնն ըստ կարի բարւոքելու ջանքէն չհեղհելով, թշնամացութեան բանից թէ անձնականութեան և այս կարգի ուրիշ նկատմանց վրայ հիմնեալ հաշիւներ փորձեցին վարչական տագնապ յարուցանել և տապալել զայն դեռ չլրացած իւր երկամեայ օրինական շրջանը. սակայն Երեսփոխանական ժողովն իւր սահմանադրական ընթացիւք և խոհեմութեամբ ի դերեւ հանեց եղած ջանքն ընդունելով որ Գաւ. ժողովն ըստ օրինի իւր պաշտօնը շարունակէ ց14/26 յունուար 1886 վերջին օր իւր պայմանաժամին։

⁂

Եգիպտոսի ազգային ժողովք իմացած լինելով թէ Նորընտիր Առաջնորդ Գեր. Մամբրէ վարդապետի ընտրութիւնը վաւերացնող կոնդակն Երուսաղէմի՝ թէ Կ. Պոլսոյ Ս. Պատրիարքէն տրուելու պարագային խնդիր եղած է կեդր. Վարչութեան Խառն ժողովոյ մէջ, հարկ զգացած են միաձայնութեամբ հաստատել այս առթիւ իրենց արդէն տուած որոշումն, որ է Առաջնորդական արդի ընտրութիւնը բեկեալ յայտարարել, եթէ անոր վաւերացման կոնդակն Երուսաղէմի Պատրիարքարանէն տրուի, վասն զի Եգիպտոս երկար ատենէ ի վեր թեմ է Կ. Պոլսոյ և յանցելումն ծանր անպատեհութիւններ և նիւթական ու բարոյական վնասներ տեղի ունեցեր են, երբ եղած է թեմ Երուսաղէմի։

Եգիպտոսի ընդհանուր ազգայնութեան ջերմ փափաքն է նոյնպէս ժամ յառաջ տեսնել իրենց Գեր. առաջնորդն ի գլուխ իւր հօտին՝ որ յոյժ կարօտ է քաջարթուն հովուի մ'անձնուէր խնամոց։

Այս երեքշաբթի, Եէնիգիւղի եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ի յիշատակ Տիկին Նազլը Վահանեանի, որոյ մահուան առաջին տարին կը բոլորէր նոյն օր։

Վսեմ. Վահան էֆէնտի և Տիկին, Տիւսաբ պէյ և Աղն. Տիկին Սրբուհի Տիւսաբ, Վսեմ. Տիգրան էֆէնտի Նուպարեան՝ ընտանեօք, և այլ մերձաւոր ընտանիքներ և բարեկամք փութացած էին ներկայ գտնուիլ ի յարգանս յիշատակի հանգուցեալ Տիկնոջն։ Վարժարանի աշակերտուհիներէն Օր. Ելիզա Բէլիւեան սրտառուչ փոքրիկ ճառ մ'արտասանեց։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել ազգային գրագէտ Թէրզեան Թովմաս էֆէնտիի՝ որ, բաց ի այլ և այլ վարժարանաց մէջ իւր վարած կարեւոր պաշտօններէն, Կայս. Զինուորական Վարժարանի ֆրանսերէն լեզուի ուսուցիչն է և վերջերս Կրթական Նախարարութեան կողմէ պաշտօն առած էր ներկայ գտնուիլ թուրք վարժարանաց հարցաքննութեանց և տեղեկագիր մը պատրաստել։

Արեւելեան Րումելիի նախորդ կուսակալ Ալէքօ փաշա չորեքշաբթու մէջ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և [illegible] ընդունելութիւն գտաւ։

Ամերիկեան նորընտիր դեսպան Պ. Քօքս այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ, ամերիկեան [illegible] շոգենաւով և ուղղակի ամերիկեան դեսպանատունը գնաց ի Պէօյիւքտէրէ։

Երէկ գոհութեամբ փութացինք ծանուցանել թէ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշա բոլորովին ապաքինած լինելով իւր հիւանդութենէն, կայսերական պալատը գնաց իւր շնորհակալութիւններ մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին ցոյց տուած հոգածութեանն համար։

Ն. Բարձրութիւնը Եըլտըզի պալատէն ելնելով, Բ. Դուռը գնաց և նախագահեց Նախարարաց Խորհրդոյ սովորական նիստին։

Գերմանական դեսպանատան նորընտիր առաջին քարտուղար Տօքթ. Շրօէտէր, որ յաջորդած է Պ. Թէսթայի, երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Ֆախրի պէյի հետ։

Կը յիշուի թէ ֆրանսական Հանրապետութեան հրաւէրանօք, Օսմանեան կառավարութեան կողմէ զինուորական մարմին մը պիտի ղրկուի ի Փարիզ, ֆրանսական բանակին աշնային մարզութեանց ներկայ գտնուելու։ Այդ մարմինը պիտի բաղկանայ հետեւեալ սպայներէն. սպայակոյտի անդամ Միրալայ Նազիմ պէյ, Թէվֆիք պէյ և Փարիզի Օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Իզզէթ պէյ։

Նմանօրինակ պաշտօնով մ'ալ Վիէննա պիտի ղրկուին Գայմագամ Նուրի պէյ և հազարապետ Րաիֆ պէյ։

Ուղղակի Տրոց վարչութեան տնօրէն Ալի Ֆուատ պէյ, որ ժամանակէ մ'ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, երէկ կէս օրին մեռաւ։

Շուէտ Նորվէկիոյ Ոսկար Թագաւորն իւր մեծադիր լուսանկարը ղրկած է կայսերական Թիկնապահ Շէքեր Ահմէտ փաշային՝ որ, ինչպէս կը յիշուի, Շուէտի արքունական ընտանիքը մայրաքաղաքս այցելած պահուն ընկերացած էր անոնց, հրամանաւ Վեհ. Սուլթանին։ Ոսկար Թագաւորն իւր ձեռօք ձօն մը գրած է լուսանկարին ետին։

[illegible] կ'իմանայ թէ վերսային բողոքներ ուղղուած են կայս. կառավարութեան, Օսմ. Հանրային պարտուց վարչութեան և Րէժիի ընկերութեան մինչեւ վերջերս գոյացեալ համաձայնութեան դէմ։

Կայս. կառավարութիւնն այս պահուս կը բանակցի Քրիւբի զինագործարանի ներկայացուցչաց հետ, մեծ քանակութեամբ թնդանօթներու գնման համար։ Գլխաւորաբար պիտի գնուին ծովեզերեայ պաշտպանութեան [illegible] թնդանօթներ, [illegible] մէջ դաշտ ծովային և դաշտային թնդանօթներ ալ յանձնարարուած են։ Ընդ. ամենն 6—700,000 ոսկւոյ յանձնարարութիւն եղած է և դրամական տագնապի կացութեան պատճառաւ, մասնաւոր կարգադրութեանց պէտք կայ այդքան մեծ գումար մը ձեռք բերել կարենալու համար։ Գնալով վճարման պայմաններուն, կ'երեւի թէ Քրիւբի ներկայացուցիչք շատ աւելի դժուարին պայմաններ կառաջարկեն քան զոր յուսալի էր այն կարեւոր գործերէն յետոյ, զորս այդ գործարանն բրած է արդէն Թուրքիոյ հետ։ ([illegible])

Հէրըլտը խմբագրական յօդուածի մը մէջ Անգլիոյ նախորդ նախարարութեան ընթացքը քննադատելով, ի մէջ այլոց հետեւեալ տողերը կը գրէ.

«Պերլինի Դաշնագրոյն այն յօդուածներն որք մեզ նպաստաւոր էին չգործադրուեցան ցարդ, մինչդեռ մեզ աննպաստ եղող յօդուածներն ամէնքն ալ գործադրուելէ զատ, ստիպուեցանք նաեւ բարեկամական շատ մը զոհողութիւններ ընել։ Զասոնք մոռնալ չէ կարելի։ Մինչեւ ցարդ ամէն ատեն անգլիական աշխարհավարութիւնը մեզ վնասակար եղած է. այս է խրատութիւնն որ կը հաստատուի գործնապէս և նիւթապէս»։

Թէրսհանէի գործարանաց մէջ ծովամարտակիր չորս նաւուց շինութեան ձեռնարկուած է, նման այն ծովամարտակիր նաւուց որք Միջերկրականի [illegible] նաւարանին մէջ շինուելով Կ. Պոլիս բերուեցան վերջերս։

Կը կարծուի թէ այդ նաւուց մին պատրաստ պիտի լինի մինչեւ Գուրպան-Պայրամի օրը։

Հաշիւ եղած է որ մէն մի ծովամարտակիր նաւու շինութեան ծախքը 6000 ոսկին չպիտի անցնի, մինչդեռ Ֆրանսայի գործարանին մէջ շինուածներն 9000 ական ոսկի արժած են։

Ծովային Նախարարութեան առաջին ճարտարապետ Հիւսնի փաշան որոյ Լոնտրա ուղեւորիլը ծանուցինք արդէն, պաշտօն ունի միանգամայն այդ ծովամարտակիր նաւուց համար չորս մեքենայներ գնել։ Այս նպատակաւ 15,000 ոսկւոյ վարկ մը բացուած է Հիւսնի փաշային՝ որոյ կընկերանան ծովային քանի մը բարձրաստիճան սպայք։

Հաստատուած լինելով թէ վաճառականական նաւերէն առնուած տրոց ծանրութիւնը վաճառականական նաւարկութեան զարգացման դէմ արգելք կը յարուցանէ, կ'ըսուի թէ այդ տրոց կանոնագիրը բարեփոխելու համար յատուկ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։

Եգիպտոսէն կը գրեն թէ Աղեքսանդրիոյ վերջին դէպքերէն վնասուող անձանց հատուցում ընելու համար Խըտիվի կառավարութիւնն յատուկ գրասենեակ մը բացած է, ուր վճարմունք պիտի սկսին յառաջիկայ ամսոյն մէջ։

Թայմզ՝ խօսելով ինն միլիոն անգլ. ոսկւոյ յառաջիկայ փոխառութեան վրայ, կ'ըսէ թէ այդ դրամով Եգիպտոս պիտի կարենայ իւր ստիպողական ծախքերն հոգալ, այլ ցորքան ներքին վարչութիւն և ապահովութիւնը չվերահաստատուին, նիւթական տագնապը չպիտի անցնի։

Թուրք լրագիրք կը յայտնեն թէ, Աղեքսանդրիայէն առնուած լրոց նայելով, եգիպտական բանակն երկու մասի պիտի բաժնուի. առաջինն՝ 3000 զօրքէ բաղկացեալ, Ծանկլայի սահմանագլուխը պիտի ղրկուի, և երկրորդը՝ 4000 զօրօք, Ստորին-Եգիպտոս պիտի մնայ։

Բաց ի Մարիցա լրագրէն, պուլղարական ուրիշ լրագրաց օսմանեան հողը մտնելն արգիլուած է։

Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Կօհէյէր էֆէնտի երկամսեայ արձակուրդով Եւրոպա ուղեւորեցաւ։

Աղեքսանդրիայէն առնուած լրոց նայելով, Խտիվը կը պատրաստուի մեկնիլ [illegible] Դաշիրէ երթալու համար, ուր պիտի մնայ ցորչափ անդ գտնուի անգլիական պատուիրակ Սըր Տրըմմոն Ուոլֆ, ըստ կարելւոյն դիւրութիւն ընծայելու համար անգլիական պատուիրակին աշխատութեանց։

Տեղական յոյն թերթ մը կը պատմէ թէ այս օրերս Պոլսոյ մաքսատան մէջ պուլղարերէն բանաստեղծութեանց հաւաքածոյ մը գրաւուեր է, Եսքի-Զաղարայի մէջ տպուած։

Այդ քերթուածոց հեղինակը՝ Բիբրոֆ անուն՝ կը հրաւիրէ Պուլղարներն որ զէնք առնուն, բոլորովին գրգռիչ լեզուաւ մը համոզելով զանոնք թէ հասած է ժամն իրենց եղբայրներն ազատելու։

Սոֆիայի ժողովուրդն հանրագիր մը կ'ստորագրէ այս պահուս կառավարութեան մատուցանելու համար։ Այդ հանրագրով, Պուլղարք կը յայտարարեն թէ չպիտի վճարեն [illegible] նոր պահանջուած տուրքը, ցորչափ Եւրոպացւոց համար ևս պարտաւորիչ չլինի այն։

[illegible] Աղեքսանդրիոյ լրագրէ մ'առնլով կը պատմէ թէ Պէրպէրի նախորդ կառավարիչ Հասան փաշա Խալիֆա հետաքրքրաշարժ բաներ բերած է Խարթումէն. ի մէջ այլոց քանի մը ոսկի դրամներ զորս Մէհտին կոխել տուած էր։ Այս դրամներ շատ կը նմանին եգիպտական ոսկիներու, բայց անոնցմէ նուազ արժէք ունին. թէպէտեւ անոնց չափ ծանր չեն կշռեր, սակայն տեսքով նոյն են, այն տարբերութեամբ որ փոխանակ Թուղրայի, այդ ոսկիներու մէկ կողմը փորագրուած է «[illegible]» (Ահմէտ՝ որդի Աբտուլլահի) [illegible] 1255»։

Եգիպտոսէն կը գրեն թէ գերմանացի հնախոյզ Պ. Շլիման անդ հասնելով սկսած է խուզարկել Մեծին Աղեքսանդրի գերեզմանին տեղւոյն՝ որ, ինչպէս յիշած էինք քանի մը շաբաթ առաջ, անյայտ եղած է։

Մաքսային տեսչութիւնն այս օրերս չէզ քառասուն ֆրանք արժողութեամբ շատ մը դեղեր ձեռք անցուց, որք մաքսէն փախցուած էին, և բժշկական վարժարանը ղրկեց զանոնք ի քննութիւն։

Բերայի ոստիկաններէն շատերն իրենց թոյլ վարմանց պատճառաւ ճանչուելով, անոնց տեղ ուրիշներ ընտրուած են։ Միանգամայն յիշեալ շրջանակի ոստիկանական խորհրդոյ նախագահի պաշտօնն յանձնուած է Պոլսոյ Ֆաթիհի թաղին ոստիկանական տեսուչ Հիւսնի էֆէնտիին։

Երէկ գիշեր Սամաթիոյ [illegible] թաղն հրդեհ ծագելով մէկ քարուկիր տուն այրեցաւ։

Ներքին գործոց Նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վերջին օրերս տեղացող յորդահոս անձրեւներէ յառաջ եկած հեղեղներ Տրապիզոնի գաւառին այլ և այլ կողմանց վնասներ պատճառեր են։

Հեռագրական տեսչութիւնը պաշտօնական ազդով մը կը ծանուցանէ թէ Արեւ. Րումելիի Քարրովիչա, Բիլուրա և Սօրունթ կոչուած տեղերն հեռագրական կայարաններ հաստատուած են։

Գատը-գիւղէն կը գրեն մեզ թէ Տ. Կարապետ քահանայի որդին՝ Պ. Եղիազար ո՛չ թէ ծով մտած ժամանակ խեղդամահ եղած է, ինչպէս գրած էինք նախորդ թիւով մը, այլ զոհ գնացած է ի վաղուց իւր ունեցած մէկ հիւանդութեան զոր սաստկացեալ հետեւեալ պարագայից մէջ։

Պ. Տ. Կարապետեան երեք տարի առաջ Ամերիկա գնացած էր, հակառակ իւր ծնողաց կամաց, և հոն տարի մը անգործ թափառելէ յետոյ, յուսահատ դարձած էր ի Պոլիս, սակայն թէ՛ օտար կլիմայի պատճառաւ և թէ՛ ուղեւորութեան միջոցին փոթորիկներէ կրած երկիւղէն սկսած էր երբեմն արիւն հոսիլ բերնէն և ոտքի վրայ հիւանդ էր. խեղճ երիտասարդն հրապուրուելով ծովէն, անցեալ շաբթու կ'երթայ ծովու բաղնիք կը մտնէ քանի մը ընկերաց հետ, բայց թոքերը չափազանց յոգնած լինելուն, կ'սկսի դարձեալ բերնէն արիւն հոսիլ։

Եղիազար՝ ծովէն ելնելով, կը հագուի և տուն երթալով անկողին կը մտնէ ուր կը տառապի երեք օր և հակառակ բժշկական դարմաններու, հոգին կ'աւանդէ յուլիս 12 ի գիշերն։

Իննոչիօ անուն սպանիացի լատին կրօնաւորն, որ հետիոտն կ'ուղեւորի ամենուրեք, Երուսաղէմէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Այդ զարմանալի մարդն, որ հազիւ 26 տարեկան է, և թուրքերէն, հայ, յոյն և [illegible] բառերէն զատ ուրիշ խօսք չգիտեր, առանց քովն ստակ մ'ունենալու կրցած է մինչեւ յԵրուսաղէմ ուղեւորիլ և վերադառնալ։

Շաբթուս մէջ սպանիական դեսպան Քօնտըօ կոմսն և պապական նուիրակ Տ. Ռօթէլլի իրենց ներկայութեան ընդունեցին այդ կրօնաւորն, որ սակայն կերակուրէն զատ ուրիշ նուէր չընդունեց։

Կ'ըսուի թէ Իննոչիօ ուխտ ըրած է ամբողջ կեանքն անցնել հետիոտն շրջելով բոլոր վանքերն։

Երէկ գիշեր, Օրթագիւղի Կիւլ փողոցին մէջ տեղի ունեցած դէպք մը մեծապէս վրդովեց բնակչաց անդորրութիւնը։ Քանի մը ընտանիք իրենց տանց դրան առջեւ նստած կը վայելէին լուսինն, երբ զինուորներ անցան փողոցէն որք կը հալածէին Գաբրաջալու անուն մաքսանենգ մը։ Բնակիչներն խոյս տուին իրենց տուներն ամրապէս փակելով դռները։ Զինուորները կարծելով թէ փախստականն անոնցմէ միոյն տունը մտած էր, հրամայեցին բանալ դռներն. բնակիչք հնազանդեցան։ Աւելորդ է նկարագրել յառաջ եկած վրդովումը։ Թաղեցիներն ամբողջ հաւաքուած էին, [illegible] քիչ յետոյ կը հասնէր, և շատեր կ'սկսէին գանգատիլ թէ օրինաց դէմ էր այսպէս գիշերոյն տուները կոխել։ Ոստիկան մը, որ նոյն միջոցին իւր թուրը կը քաշէր, անզգուշութեամբ վիրաւորեց յոյն երիտասարդի մը թեւը։ Սակայն ուրիշ քանի մը անձանց միջնորդութեամբ, միջադէպը փակուեցաւ այս չափով։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Փարիզ, 29 յուլիս

Երեսփոխանական ժողով.— Մադակասկարի արշաւանաց համար խնդրուած վարկերու վիճաբանութեան միջոցին, Պ. Ժիւլ Ֆէրի ատենախօսութիւն մ'արտասանելով ջատագովեց նախորդ նախարարութեան գաղթային աշխարհավարութիւնը։

ՍԸՐ ՄՈՎՍԷՍ ՄՈՆԹԷՖԻՕՐԷ

Լոնտոն, 29 յուլիս

Հրեայ մեծ մարդասէր Սըր Մովսէս Մոնթէֆիօրէ (որոյ կենսագրութիւնն արդէն հրատարակուած է Արեւելքի մէջ) մեռաւ ի հասակի 102 ամաց։

ԱԺԱՆՍ ՌԷՒԹԸՐ

ՍԸՐ ՈՒՈԼՖԻ ՊԱՇՏՕՆԸ

Լոնտոն, 28 յուլիս

Սըր Հ. Տրըմմընտ Ուոլֆ անյապաղ Եգիպտոս պիտի երթայ Կ. Պոլսոյ ճամբով։ Այս առաւօտեան Թայմզ կը կարծէ գիտնալ թէ Ս. Հ. Ուոլֆ հաճելի անձնաւորութիւն մը պիտի լինի ի Պոլիս, և թէ իւր այցելութիւն պիտի ընդունուի իբր Անգլիոյ կողմէ ճանաչում մը Վեհ. Սուլթանին գերիշխանութեան յԵգիպտոս։ Նոյն լրագիր կը յաւելու թէ Անգլիա լաւագոյնս պիտի յաջողէր Սուտանի գործոց մէջ եթէ փորձէր համաձայնիլ իսլամական հաւատոյ պետին (այսինքն Վեհ. Սուլթանին) հետ։ Թայմզ կ'եզրակացնէ թէ Սըր Հ. Ուոլֆի ներկայ պաշտօնը պիտի լինի առաւելապէս միջոցներ որոնել անգլիական գաղափարները ներմուծելու համար եգիպտական վարչութեան մէջ քան վերստին քննել Եգիպտոսի ընդհանուր քաղաքական վիճակը։

ԲՈՐՍԱՅ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ԲՈՐՍԱ

Գալաթիա, 18 Յուլիս

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքային)	111
3 » » » (վճարելի)	110 5/8
» Բարիզի » (պանքային)	22 72 1/8
» » » (վճարելի)	22 80

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Թեմսուքներ

	[illegible]
[illegible] (Միւթ. D.) 3-րդ	17 38 1/2
[illegible] »	18
Ռեբրայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	17 38
Բարձրագոյն գին	17 38
Նուազագոյն »	17 36 1/2
Կէս օրին	17 36 1/2
Փոխառութիւն 1858) » 1862) A. [illegible]	32
» 1860) » 1863) » 1872) B.	18
» 1865) 1869) 1873) C.	17 35

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	73 10
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	73 5
Կէս օրին	73 5

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Քրէտի Ժէնէրալ	Գ. Կ. Անգլ. Լր.	3 20
[illegible] Քէնէրալ	» » Օսմ. »	6 32
Պանք տը Կոնս.	» » » »	4 30
Մօս. Շանժ է վալէօր	» » » »	3 30
Թրամուէյ	» » » »	295
Րումելիի երկաթուղի	Ֆր.	42 75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	60

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	88
Անգլիական ոսկի	»	110 25
Ռուս. Իմբերիալ	»	90 16
Ֆլօրին	»	51 15
[illegible]	»	9 6
» արծաթ	»	89 20
Բէշլիկ	»	8 38
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108
Վեցնոց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 30
Մէթալիք	»	98 30
Պղինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲՈՐՍԱ

Լոնտոն, 29 Յուլիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 11/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 5/16
» » » գոցուեցաւ	16 1/4
» » » Ա.	31 1/2
» » » Բ.	18
» » » Գ.	16 1/4
Օթոման 1871	69 1/4
Փոխառութիւն 1877	82
Պանք Օթոման	11
Ռուսական փոխառ. 1873	92 1/2
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	66
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	87 1/4
Տայրա Սանիէ	63 1/4
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	84
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 26 Յուլիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 45
Օսմանեան երկաթուղի	20 50

Բարիզ, 29 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	110 35
» » 3 %	81 30
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 40
» » » գոցուեցաւ	16 37 1/2
» » Սէրի Բ.	— —
» » » Գ.	16 45
Օսմանեան երկաթուղի	41 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	528 75
Գրէտի Լիոնէ	535 —
» Ֆոնսիէ	1320
Բաժնետոմս Լիոնի	1245
Սուէզի ջրանցք	2066 25
Ռուսական 5% 1877 ի	97 1/2
Իտալական Ռանթ	95 02 1/2
Եգիպտական միացեալ	331 25
Սպանիական (արտաքին)	58
Բրիօրիթէ Թիւրք	390
3% Հելլենական	325
[illegible] Լոմպարտի [illegible]	25 48

ՀՐԱՆՏ ԱՍՍՏՈՒՐ
ԵՒ
ՌԷՃԱՅԻ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆՔ

Հրանտ Ասստուր Բարիզի իրաւագիտական համալսարանէն եւ Ռէճայի Յովսէփեան մայրաքաղաքիս իրաւագիտական վարժարանէն վկայեալք, ընկերացած եւ հաստատուած են ի ԳԱԼԱԹԻԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ-ԽԱՆ, 22 եւ 23 թիւ սենեակներն, եւ պատրաստ են ստանձնել Առեւտրական, Քաղաքային եւ Պատժական դատերու փոխանորդութիւնն։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐՈՒ

Կը պատրաստուի ազնիւ քարտերու վրայ ամէն լեզուաւ գեղեցիկ գրերով, 100 հատը 10 ղուրուշ։

Դիմել առ Գարեգին էֆ. Պաղտատլեան, Զաքմաքճըլար, Եաքուպեան խան թիւ 13։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հետեւեալը ղրկուած է մեզ ի մասին պարգեւաբաշխութեան Վիէննայի Մխիթարեան հայոց վարժարանին որ ի Բերա։

Անցեալ եօթնեկի երկրորդ օրն, յամի տեառն 1885 յուլիս 8 և [illegible] 1, հայ վանքի մը գիշերօթիկ դպրոցին մրցանակաբաշխի հանդէսը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան հայազգի երեւելի բազմութեան մը։ Կանխաւ չէր ծանուցուած թէ այս դպրոցական հանդէսն ազգային հանդէս մը պիտի լինէր։ Հանդիսադիր հայրք կամ եղբարք մեծ հոգ տարած էին յառաջագոյն, որպէսզի այդ հայ դպրոցին հանդէսն ազգային հանդէս մ'ընելու ցուցամոլութեամբ չմեղադրուին։

Կէս օրէն երկու ժամ յետոյ սկսաւ թատրոնն, . . . պիտի ըսէի հանդէսն։ Մարաց Դարեհ թագաւորին և Երբայեցւոց Դանիէլ մարգարէին թատերգութիւնը ներկայացաւ նախ ֆրանսերէն լեզուաւ, որ տեւեց բաւական երկու ժամ՝ կիզիչ արեգական մը բոցավառ ճառագայթներուն տակ։ Դեռաւի դերասանք կատարեալ յաջողութեամբ հնարեցին իրենց ֆրանսերանախօս դերերն։ Օդին երաժշտութեան հետ արդէն զգալի եղած էր հայերէն լեզուի երաժշտութիւնն, երբ թատերգութենէն իսկ և իսկ յետոյ, հակառակ բնական արդար ակնկալութեան, ֆրանսերէն ճառ մը սկսաւ որոտալ, որ սակայն չէր մեկներ այս նորանշան երեւոյթին պատճառն։ Օտարազգի հանդիսականն տակաւին չէր կրնար հասկնալ թէ ինչ հանդէս էր այն և ո՛ր հասարակութեան կը վերաբերէր...։ Հայ լեզուի երաժշտութեամբ տանջուող ականջք ընդ երկար չունկնդրեցին ֆրանսերէն ճառին, ակնկալութիւնք դարձեալ սրեցան, և վայրկենէ ի վայրկեան կը սպասուէր հայերէն ձայնի մը, աւա՜ղ, մէկ բառի։ Պատրանք։ Նշանախեց մը, յոյս մ'անգամ չկար տակաւին հայերէն, երբ թուրքաբարբառ ճառ մը կը սկսէր յանկարծ։ Զօրս կողմս նայեցայ խելոյն թէ մի՛ գուցէ սխալ տեղ եկած լինիմ.— ո՛չ, Հայոց վանքին պարտէզն էր, ընդ վրանաւ, հանդէպ մատրան, Հայկազն գերեզմանին հովուապետի մը ցպոյն ներքեւ...։

Ցայս պահ թուրքօ-ֆրանսական էր հանդէսն, մինչ վերջապէս սկսաւ մրցանակաբաշխութիւնն, որ կատարուեցաւ մի քանի հայերէն բառերու և բազում ֆրանքօ-հայկական անուններու արտասանմամբ։ Մրցանակաց բաշխումէն յետոյ, որ տեւեց ֆրանսերէն թատերգին հազիւ 1/8ին չափ, իբր քառորդ ժամ, և յորում Դարեհ թագաւոր և Դանիէլ մարգարէ և այլ պալատականք ու զօրականք նովին չքով կը մատչէին ի համբոյր աջոյ հովուապետին, այս վերջնոյն մի հակիրճ հայաբարբառ ատենախօսութիւնն, իբրեւ ցօղ երկնաւորան այն տապալեղ երաժշտութեան մէջ, հազիւ ուրեմն կը թուէր թանալ պասքեալ ու պապակեալ... ականջներն։

Այլ երբ հովուապետն, յետ իւր խօսից, կը մեկնէր իսկոյն հանդիսավայրէն, ահա ուսանող հայազարմ մանկունք բուռն ոգեւորութեամբ և եռանդագին խանդավառ զգացմամբ կը գոչեն որոտընդոստ. Վի՜վ Լը Բաթրիարշ...։

Արդեօք վերապատուելի տեսուչ հարք, գոնէ տարուան մը միջոցի մէջ, գոնէ երկու հայերէն բառ չէի՞ն կարացած ուսուցանել հայազգի մանկտւոյն. Նեցէ Պատրիարքն, գիտել կուտայ

Վ.Ա.Հ.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲԱՂՈՒԱԾ

ՍԵԲԱՍՏԻԱ

Յուլիս 5.—Քաղաքիս Ազգ. վարժարանաց վիճակը արգահատելի է։ Ինչպէս ամէն տեղ, նոյնպէս և հոս տիրող դրամական տագնապի պատճառաւ Ազգ. կալուածոց եկամուտները, նուիրատուութիւնք և այլ զանազան հասոյթք կարի նուազած են, և այսպէս չը կրնալով վճարուիլ խեղճ դասատուաց թոշակներ, մեծ գումար մը պարտք գոյացած է. հարկ չէ ըսել թէ քանի որ նիւթական վիճակն այսպէս գտնուի է, դառնագոյն է բարոյական վիճակն ալ։ Աշակերտներէ թոշակ կը պահանջուի, սակայն բազմաթիւ ծնողք ո՛ և է նկատմամբ չուզելով վճարել իրենց տղոց կրթութեան համար ամենադոյզն գումար մը (են բարձրագոյնը տարեկան 48 ղրշ.), կը հրաժարեցնեն կամ օտար դպրոցներ կը ղրկեն իրենց զաւակներ։ Ամենացաւալի կէտ մ'ալ մեր ազգայնոց մեծ մասին սա սխալ գաղափարն է՝ թէ օտար դպրոցներու մէջ աւելի կը սորվին իրենց տղայք քան Ազգ. վարժարանաց մէջ. և թէպէտ օտար դպրոցք բնաւ առաւելութիւն մը չունին, սակայն շատ Հայեր—պատուասէրներ—գիտութեամբ և կամաւ կը սիրահարին օտարին...։

Սենեքերիմեան ընկ. տեղ կազմուեցաւ մի «Հոգաբարձութիւն Ազգ. կալուածոց», որ թէպէտ կ'աշխատի վարժարանաց նիւթականն հայթայթել, սակայն մեծամեծ դժուարութեանց կը բաղխի։ Քաղ. ժողովը խոստացած է եկամտի նոր աղբիւրներ գտնել, սակայն ցարդ արդիւնք մը չերեւցաւ։ Թարգմանչաց վարժարանի շինութեան հաշիւն Քաղ. ժողովն յանձնած էր մի Մասնաժողովոյ քննութեան, որ պաշտօն ունէր նաեւ բարեյիշատակ Ալպաճեանի նուիրած տունն ի վարձաբան փոխարկել, բայց ցարդ ո՛չ հաշիւն քննուեցաւ, և ո՛չ ալ Թարգ. վարժարանի շինութեան համար կատարուած հանգանակութեան «պարտաւորիչներ» գանձեց. (զի նուիրատուաց մէկ մասը մասնակցած է, բայց ի վերջոյ չէ հաճած վճարել...) Այս Մասնաժողով՝ թէպէտ բաղկացեալ բանիբուն և ձեռնհաս անձերէ, ցաւելով կ'ըսենք թէ ոչ մի գործ տեսաւ, և ամէն ինչ ի մոռացութիւն մատնեցաւ։ Ցաւ է՛ն ցաւս ի վերայ ցաւոց։ Գեր. Առաջնորդ Սրբազանի ջանիւք, վերոյիշեալ Ալպաճեանի տան շինութեան համար բաւական քանակութեամբ փայտ, քար գնուած էր խիստ աժան կերպով, և այդ Մասնաժողով պիտի գործածէր դպրոցի շինութեան, բայց ահա պատուաւոր ազգային մը Ե. Ա. էֆ. իբր թէ ազգին վրայ պահանջ ունենալու առարկութեամբ, առանց ո և է պաշտօնական մարմնոյ մը ղեկուցանելու և հաճութիւն առնելու, կը յանդգնի անխղճաբար գրաւելով վերոյիշեալ նիւթերն, իր անձնական կալուածոց շինութեան գործածել...։ Կալուածոց Հոգաբարձութիւնը թէեւ բողոքած է անմիջապէս, բայց չենք գիտեր Ազգ. Վարչութիւնն և իւր Ս. Նախագահն ի՛նչ անմիջական տնօրինութիւն ի գործ դրին։ Ժողովուրդն անհամբեր կ'սպասէ Վարչութեան ազդու գործողութեանց։ Մինչդեռ հոս վարժարանաց գործերն այս ցաւալի վիճակի մէջ են, Պոլսոյ Սենեք. ընկ. Մեծ. Անդամք եւս կարծես ուխտած են այս վիճակն աւելի վատթարացնել, բնաւ օգնութիւն մը չընելով և խնդրուած նպաստք յաւանապէս զլանալով, չենք գիտեր ի՛նչ պատճառաւ։ Այս մասին պիտի գրենք։

—Տեղացած յորդառատ անձրեւաց աղթիւ ներկայ տարւոյ հունձքերը շատ լաւ են. ցորենին տեղական կիլէն 90–80 ղրշ է. յուսալի է թէ նոր հունձէն վերջ աւելի աժան ըլլայ։

—Կիւրինի Առաջնորդ Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոս կառավարական գործով մը քաղաքս եկած է. Պօղոսի տանը առթիւ տակաւին ներկայացած չէ կառավարութեան. յուսանք թէ անհիմն են պտըտած զրոյցներ։

—Մանր դրամոց նուազութիւնը օր ըստ օրէ յոյժ զգալի կ'ըլլայ. հասարակութիւնը նեղութիւն կը կրէ պզտիկ առեւտուր մ'ընելու և մեծ դժուարութիւնք կը ծագին ի մեծ դժբաղդութիւն ժողովրդեան։

ՄՈՐՖԻՆԱՄՈԼՆ

—Կը հաւաստեմ քեզ, Ֆիմի, թէ Բրավալի գրութեամբ մարմնոյդ մէջ մորֆին ներմուծելով, կեանքդ կայլակ առ կայլակ կը քամես մաշու բաժակին մէջ, և եթէ հակառակ ազդարարութեանս հետեւիս այդ ցաւ-անցնելու կանոնիդ, երկու տարի կրնաս ապրիլ այլ եւս։

— Կարի՞ երկար միջոց, Արայ, երկո՛ւ տարի՜ ա՛, բաւական երկար միջոց մ'է դա տառապելոյն տանջանելու համար. մարի ըրէ ինձ սակայն, և երեւակայէ քիչ մը վայրկեան թէ ի՛նչ է հեշտը.— եթէ քեզ հրապուրելու համար չխրատնակեմ Բրավալի գրութիւնը, հաւատա՛ թէ՝ յանձամ ցաւոցս և տառապանացս զօրութեանց չ'լսեր տոկալ.— Մորֆինը վայրկենաբար կ'անհետացնէ ցաւերս ու երազներ կ'ուրուագծէ աչացս հանդէպ. դեռ երէկ թմբրած էի այդ հեշտալի բոյր մը ծծանաւ թոյնով, գլխուս ծուռը ընդարձակած կ'զգայի. առանձինն թողած էի գլխ ամէն աղմուկ արգիլելով տան մէջ և կատարեալ հանդարտութիւն շուրջս. կ'երազէի արթուն։— Սենեկի մը մէջ եմ, մեծ սենեակ մը որոյ մէկ անկիւնը իրեն սահմանավայր ընտրած է Ֆլամարիոն Ֆրանսացի աստղագէտը, ի ձեռին ունենալով քանի մը ոսկեձեւ սպակներ և մետաղեայ աստղագիտական գործիքներ. իրեն հանդէպ գրասեղան մը, վրան օրացոյց մը որ նոյն ատեւր թուականը կը պատկերէ, 1882 փետր. 19. այդ եռանկիւն մեծ գրասեղանին վրայ իւր քսան վեց հազար անգղին գրեանքը դուրս հեղինակած է մինչեւ ցարդ։ Ֆլամարիոն հազիւ 25–26 տարեկան կը թուի ալ ըլլալ,— երկայն (*) հասակ, թուխ համակիր դէմք մը, քիչ մը խնամուած մօրուսով, մելամաղձոտ աչքեր, մազերը դիտարանի մը լուսանցքին միջոցաւ ստուգած հոգւով կը տառանին. այն դիտարանը՝ սենեկին անկեան պատուհանին օդոյն մէջ կը բարձրանայ, կարծես աստղերը մատանի ընելու համար։ Սենեկին միւս անկիւնը Արիստոտ յոյն փիլիսոփան չգիտեմ ինչ պատերազմ կը մէջ յինքն, զոր քիչ քիչ դիմագծութիւնէն կը գուշակեմ. նորա հանդէպ Լիթրէ Ֆրանսացի գիտունն յուսակայր կ'արթնցնէ զԱրիստոտ իւր թմբրութենէն, ֆէօզօֆեան ֆիլիսոփայական հեղինակութեան մի պարբերութիւնը մէջ բերելով։

«— Արիստոտ, ազնիւ ընկերակից, դու մասամբ և եթ կը պատկերես մեզ գիտութիւնը, միւս մասին անծանօթ ակնարկ մը տալով երբեմն՝ հիւր կ'անդրադառնաս»։ Ունկնդիրը ուշը ամփոփելով կ'ոտաւփի խօսք ի չրթունս սպառելով իրեն. նոյն հետայն սենեկին երրորդ անկիւնէն Պիւթագորէս կը մօտենայ, և Արիստոտի ուղղելով խօսքը.

«—Մի տրտմիր, ազնիւ բարեկամ, Լիթրէ տարբեր անձ մը չէ քեզի բաղդատմամբ. քու անձնաւորութիւնդ նորա ձուլուած է և եթ, քանզի դու ընդ երկար ննջելէ վերջը մաքուր 'քնով, տասնեններորդ դարուն վերկենդանացեր Լիթրէին մէջ, որպէս Վօլթէր իմ մէջ տասներորդ դարուն. գիտութեան մէն մի քայլափոխը դարով մը կը վարձուի. սա ներկային մէջ սահմանափակ է, ժամանակը նորա մեծ օրէնսդիրն է. վերկենդանացելու գաղափարը յաւիտենականութիւն կ'ներշնչաւորէ մեզ. օր մը եթէ Վօլթէրի աճիւններն ալ թաղուին, երկրորդ անգամ հանճար մը վերկենդանացելու համար թօթափումի մէջ, յանձնեալ պիտի պատկերեմ մեր ապագայ սերնդեան թէ ի՛նչ է հոգեփոխութիւնը։»

Կոկորդս ցամքած էր, մորֆինի զօրութիւնը աստիկ ծաւալս գրգռելէն սափոփուած էի մի ումպ ջուր առնել, բաժակ մ'ամբողջ քամել անձար ըլլալէն մորֆինամոլին. յորժէ հետէ թոյլ կ'զգայի գլխս, կրկին ինկայ անկողնոյս վրայ ուղղահայեաց դիրքով, և կը նիրհէի արդէն։

— Շարունակէ, կրկնեց Արայ ականջները կրճատելով։

— Այս անգամ տարբեր երեւոյթ մը կը պարզուէր աչացս հանդէպ. փոքրիկ խուցի մը մէջ էի, չուխայէ վարագոյրներով մթընցած, երկու աստեղագիտական ընդարձակ քարտէսներ խուցին միջորմերը կը վարագուրէին նմանապէս. անկեան մէն մատենադարան մը, միւս անկիւնն ալ դարձեալ եռանկիւն գրասեղան մը՝ վրան թուղթեր խուռնխուռն. երկու մանր աթոռներ որոց միոյն վրայ ընկողմանած էր Աննան, հանճարեղ բարեկամուհեցներէս մին, միւսն ալ ես կը գրաւէի այն դիրքով, գիրք ի ձեռին, Նէօ-Ֆէլօզօֆի Պիւլներիի Թարգմանչին հեղինակութիւնը կ'ընթեռնուր բարձրաձայն և Աննիկ կ'ունկնդրէր ինձ. «Հրաժարեցէք սիրոյ ամէն հաճոյներէ, համբերութիւն ծարւոյ և անօթութեան հանդէպ. Ձեր վրայ ծանրացած բեռը մի թեթեւցնէք, այլ եւս ծանրաբեռնեցէք զձեզ, լաւ եւս է տառապիլ. Անցնինք»։ — Ի՛նչ խեւ է, գոչեց բարեկամուհիս, ի՛նչ տարօրինակ կարծիքներ կը սնուցանէ այդ մարդը, ըստ իս լաւ է մատենագրելէ առաջ խորհիլ պահ մը։ Ընդհակառակն, աւելցուցի, ունկնդրէ խնդրեմ յանուն Աստուածոյդ։ Առաջ տարի ընթերցած Անթիսթէնի, Զենոնի և Քլէանթի ընտիր սկզբունքները հաւիկ հաւիկ համառօտելով ունկնդրիս։ Սակայն նա յօնքերը կնճռոտեց և կարծեմ անրջոց աշխարհներուն մէջ սլացաւ, պահ մը գլխ թողլով, քանզի զգացի թէ չէր ականջեր ինձ այլ եւս։

Աղախին մը թէյի մ'ափսէ մօտեցուց ինձ և սամովար մը որ փոքր սեղանի մը վրայ կ'եռար, բուրգի մը նման բարձրացած սնակ մը սպեքտ ո՛րպիսի հեշտապղպեղ տեսարան։ Թաս մը թէյ պատրաստեցի Աննայի,— առաւ զայն, առանց ուշադրութիւնը ինձ դարձնելու, հազիւ շրթերուս կը տանէի իմ թասս ալ, յանկարծ խորդալու տենչ մը ծագէս բարձրանալով ամփոփեց գլխս, ծարաւս փոխանակ ընտիր թէյով անցընելու, թաս մ'առանց շաքարի խառնելով տոփորած էի մարել, զոր երկու ժամերու թմբրութենէ մը յետոյ քոյրս ինձ կը բերէր. ումպ ումպ քամեցի այն թասը, հին գժարկենէն ուշս ամփոփած էի.— սուրճը մ'օրֆինի թմբրեցուցիչ թոյնը անհետացուցած էր։

—Կը խոստովանիմ թէ երազներդ ի գին իրականութեան կը վարձուին, յարեց Արայ քիչ մը կարմրելով. լաւ ուրեմն, շարունակէ գրութիւնդ, կեանքը սեւ երազներով կերպարանափոխելու համար. լաւ է տառապիլ հաճոյից մէջ դառնութիւն, վայելից մէջ երկիւղ, սիրոյ մէջ ալ տառապանք գտնելու համար. զի վարդն կը թառամի և փշատակք կ'անհետանան անզգալաբար։

Օրթա-քէօյ 14/26 Յուլիս ՖԻՄԻ

(*) Հասակ մը կրնայ երկայն կամ կարճ ըլլալ, միջին բառը դատողութեան մէջ գործածութիւն չունենալով։

ՁԱՆԱՁԱՆՔ

ԲԵԼ ՄԷԼ ԿԱԶԷԹ ԼՐԱԳԻՐԸ

Յայտնի է թէ Անգլիոյ մէջ դաշնակցութիւն մը կայ, գլխաւորապէս հաստատեալ Օրիորդ Պըթլըրի ջանիւք, աշխատելու համար «հանրային բարոյականին ազնուացման»։ Այդ ընկերակցութիւնն, որոյ գլխաւոր նպատակն է պոռնկութեան կանոնադրութեան ջնջումը, առաջադրած է նաեւ բարձրացնել օրինական տարիքն ուսկից սկսեալ նորատի աղջիկ մը բարոյապէս և ֆիզիքապէս բաւական զարգացած կը համարուի հաւանելու համար իւր անձնատուութեան. այդ տարիքն այժմ տասներեք է. խնդիր էր զայն տասն և վեցի բարձրացնել։

Թէեւ Պըթլըրի դաշնակցութիւնն ենթարկուեցաւ մամլոյ ամենամեծ մասին ծաղրանաւութեան, թէեւ քանի մը լրագիրք — և մեծագոյններէն — պլացած են միշտ բանալ իրենց սիւնակներն իւր ղեկավարներուն, սակայն վերջապէս նշանաւոր յաղթանակներ տարաւ Խորհրդարանին և հանրային կարծեաց առջեւ։ Երեսփոխանաց ժողովը ջնջեց ախտաբուժական սխտուրու ծաւալման առաջքն առնելու համար օրէնք մը, որոյ համեմատ քանի մը կէտերու մէջ բոզութիւնն օրինական հաստատուած էր ընդ հսկողութեամբ կառավարութեան։ Երիտասարդ ազատական մը, կոմս Տալհուզի, ծրագիր մը ներկայացուցած էր օրինական տարիքը բարձրացնելու համար, և հակառակ քանի մը խմբակներու ընդդիմադրութեան, Լորտերու ժողովն ընդունած էր զայն։

Մինչ այս մինչ այն, նախարարութիւնը փոխուեցաւ։ Լորտ Տալհուզիի ծրագիրը բաղդ չունէր օրէնքի կարգ անցնելու եթէ կառավարութիւնը չպաշտպանէր զայն Երեսփոխանաց ժողովոյն առջեւ։ Զրոյց կը պըտըտէր թէ Լորտ Սալիզպըրիի նախարարութիւնը չէր ուզեր ի ձեռին առնուլ այդ դատը։

Բել Մէլ Կազէթ հանդիսաւորապէս ծանոյց թէ թոյլ չպիտի տար որ այդպիսի անարդարութիւն մը կատարուէր անպատիժ։ Յուլիս 4ին, շաբաթ օր, իւր առաջին արեւսին մէջ ազդ. մը կը հրատարակէր, բարեկամաբար ծանուցանելով գայթակղութեան ենթակայ հոգիներուն թէ երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի խորհին լրագիրը կարդալէ, որ պիտի պարունակէ մանրամասն տեղեկագիր մը իւրայ վիճակին վրայ որոց կ'ուզէ դարման տանիլ Լորտ Տալհուզիի ծրագիրը և զոր կ'ուզէ պահել Լորտ Սալիզպըրիի կառավարութիւնը։ Բել Մէլ Կազէթ արդարեւ պահեց իւր խոստումը։ Երկուշաբթի սկըսաւ հրատարակութիւնն սոսկալի յայտնութեանց որք կը գերազանցեն ինչ որ երեւակայութիւնը կրնայ յղանալ։

Անգլիոյ մէջ այս մթագին պատկերներու յառաջ բերած սրտայուզութիւնն այնքան ընդհանուր եղաւ որքան խորին։

«Աճուելի է, կ'ըսէ հեղինակն որ ձեռնարկած է թափանցել Լոնտոնի զազրութեանց, գիտնալ թէ մեր եկեղեցեաց բաւուրէն տակ իսկ, մեր դատական ատեաններէն հարիւր քայլ հեռի, ամենէն անմարդկային մոլութիւնը կրնայ գրաւել՝ անպատիժ իւր դժբաղդ զոհերը. թէ սպիտակ աղախնոց ճշմարիտ առեւտուր մը տեղի կ'ունենայ ամեն օր մեր մէջ, որ կը պարծինք թէ աշխարհի ամենէն բարոյական ժողովուրդն ենք»։

Բել Մէլ Կազէթի անանուն աշխատակիցն, որ օգնութ քաջած է մայրաքաղաքին ոստիկանութեան նախկին պետ Պ. Հօուարտ Վինսընթի փորձառութենէն, երկար խուզարկութիւններով այնքան պաշտօնագրեր և տեղեկութիւններ հաւաքած է որ անհընար է տարակուսիլ իւր պատմած իրողութեանց վրայ։

Զայրոյթի եւ յուզման խօսքերով, յօդուածագիրը կը նկարագրէ իւր պտոյտը Լոնտոնի եղեռնական թաղերուն մէջ, ճշմարիտ դժոխք, ուր մանկութիւնն ապականուած է օրօրոցէն իսկ. ուր այր և կանայք իրենց աղջիկները կը ծախեն չափահասութենէ շատ առաջ, որպէսզի քանի մ'օր կարենան թաղուիլ գինովութեան մէջ. ուր ամէն անյորջորջելի մոլութիւններ կը ծաղկին գաղտնեութեան և սպանութեան սարսափներ։ Կը յայտնէ գոյութիւնն հազարաւոր որջերու, յորս մարդկային միսը կը ծախուի ոսկի և անլուր խժդժութեանց պայմաններու մէջ։

«Կը վերադառնամ այդ անխծեալ վայրերէն, կ'ըսէ, տակաւին պաշած տեսածիս և լսածիս վրայ։ Գերեզմանոցի մը վրայ հանգչոյ. ծանր քարը կը վերցնէին դիտելու համար դիականց կոյտերն որք քարին տակ կը փտէին և ծածկուած էին սպիտակ մահահնամով, մինչդեռ քաղաքը կ'զբօսնուր, առանց հոգ ընելու այդ սարսափելի սոսկումն։

«Պոռնկութեան տեղւոյ մը մէջ ուր այր և կանայք կը կուտէին Կիրկէսի մը զաւակներին տակ որ կը փոխէ ոչ թէ իրենց արտաքին ծածկոյթն, այլ իրենց հոգին, զոր աւելի նողկալի, աւելի անասնային, աւելի վայրագ կ'ընէ քան խոզերու և վագրերու հոգին...

«Թող չնկատեն զիս, կը շարունակէ Լոնտոնի լրագրին աշխատակիցը, իբր երազատես մը կամ մաքրակրօն մը, որ դէմքը կը ծածկէ մեծ քաղաքաց կեանքէն անբաժանելի բարոյց տեսարանին առջեւ. երբեք ի յայտ չեմ գար իբր պաշտպան բարոյականի եւ սրբութեան. նոյն իսկ չեմ ուզեր որ փորձ փորձուի կասեցնել մեր մեծ շուկային սովորական գործողութիւններն։ Օրինական գործողութեամբ մոլութենէն զերծանիլ տղամարդերու երազն է. թող ամէն պատասխանատուութիւն շնորհուի պարզ մոլութեան. իմ պահանջածս ոճրի արգելումն է։

«Արդարեւ ոճիրներու վրայ միայն պիտի խօսիմ, ոճիրներու զորս հետեւեալ կերպիւ պիտի դասակարգեմ.

Ա. Գնումն, վաճառումն և բռնաբարութիւն աղջկանց.

Բ. Հայթայթումն կուսանաց։

Գ. Եղեռնական միջոցներու գործածութեամբ, առաջին կանանց լրբութեան թակարդներ, զայնս գլխէ հանելու համար։

Դ. Միջազգային առեւտուր կանանց։

Ե. Խժդժութիւնք, բռնութիւնք, հաւաքական ոճիրք»։

Չենք կրնար հետեւիլ անգլիացի յօդուածագրին՝ այդ դժոխոց յաջորդական շրջանակներուն մէջ զորս կը նկարագրէ անողորմ անկեղծութեամբ։ Բաւ է ըսել թէ չը պատմեր բան մը զոր պատրաստ չլինի ապացուցանելու, թէ ինքն իսկ կեղծած է անառակի մը դերն՝ հաղորդակցութեան մտնելու համար այդ շուկային հոմբուեալ մատակարարաց հետ։ Կը ներկայացնէ տասներեք տարեկան աղջիկներ որք իրենց ծնողներէն գնուած են ի փոխարէն երեք Անգլ. ոսկւոյ, գիւղերէն կանչուած աղջիկներ՝ պարկեշտ գործ մը գտնելու խոստմամբ, ապա գրուած վատահամբաւ տուներու մէջ ուսկից անհնար է դուրս ելնել, որովհետեւ բնաւ չեն ճանչեր զԼոնտոն. փոքրիկ աղջիկներ որք կը գողցուին դպրոցներու շուրջը բազմամարդ թաղերու մէջ։ Կը ծանօթացնէ այդ միջնորդ կանանց տուներն, կը նկարագրէ այդ փառանուն առեւտուրին կանոնաւոր գործունէութիւնն, առեւտուր՝ զոր կը գործեն մերթ յարգատեսիլ կանայք, մերթ մանկամարդուհիներ որք ինքեանք իսկ տառապած են ներկայ դրութենէն և որք կը թուին իրենց վրէժը լուծել ի վնաս մանկութեան. վերջապէս կը պատմէ այնքան նողկալի մանրամասնութիւններ ի մասին աղջկութեան զոր միջնորդ այր և կանայք կ'ընձեռեն իրենց յաճախորդաց ջախջախելու համար փոքրիկ դժբաղդ զոհերու դիմադրութիւնն, որ չենք համարձակիր թարգմանել զայնս. վերջապէս ծանրապէս կ'ամբաստանէ այլ և այլ բժիշկներ որք կը յօժարին դեր մը խաղալ այս առեւտուրին մէջ և փաստաթուղթ կուսան կուսութեան վկայագրեր որոց նպատակը չեն կրնար անգիտանալ։

Հարկ չկայ նկարագրել այս յայտնութեանց յառաջ բերած սրտայուզութիւնը։ Մինչդեռ ժողովրդեան կրօնական և բարոյական մասը սոսկմամբ կը տեղեկանար ապականութեան մը մանրամասնութեանց որուն գոյութեան վրայ իսկ չէր կասկածեր, տենդոտ հետաքրքրութիւն մը ձեռքէ ձեռք կը յափշտակէր Բէլ Մէլ Կազէթի թերթերն։ Երկուշաբթի սովէն, մէկ օրինակի թիւն 6–7 ֆրանքի բարձրացեր էր։ Թուղթը պակսելով, հարկ եղաւ բազմաթիւ հրատարակութիւններ ընել վիրղագոյն թղթի վրայ. եւ լրագրոյն թիւը բարձրացաւ մինչեւ տասն, տասն հինգ, քսան ֆրանք։ Լրագրածախներն փողոցներու մէջ անցորդները կը հալէին որոտագոչ աղաղակներով եւ լիաթոռ կը պաշտային յայտարարութիւններ որք բաւ էին ամօթէ չիկնեցնելու պարկեշտ մարդ մը։ Բել Մէլ Կազէթի գրասենեակները պաշարեալ էին ամբոխով մը, որոյ սպառնական դրից առջեւ ոստիկանութիւնն ստիպուեցաւ զինու զօրութեամբ գործել։

Եւ ժողովրդեան յուզումը երթալով կ'աւելնար։ Նորթըմպէրլէնտ փողոցին մէջ, ուր կը գտնուի լրագրոյն գրասենեակն, շրջաբերութիւնն անհնար եղած էր։ Կը պաշարէին տունը, պատուհաններու ապակիները կը խորտակէին կատաղի շահատէններէ որք կը փորձէին բռնութեամբ մտնել գրասենեկաց մէջ եւ որք, դարձող մեքենաներուն տակ, իրարու ձեռքէ կը խլէին տակաւին խոնաւ թերթը։ Բել Մէլ Կազէթի վարչութիւնն ոստիկանութեան պաշտպանութիւնը կը խնդրէ. չորս զինուորք անբաւական են բարեկարգութիւնը պահելու, և հարկ կը լինի քառասուն հոգի սպառելու համար փողոցը, մինչ մեքենայները կը դառնան միշտ։

Քիչ յետոյ լրագրոյն վաճառումն արգիլուեցաւ Միջնաքաղաքին մէջ։ Տասներեք լրագրածախք ձերբակալուեցան՝ անբարոյական գրուածներ շրջաբերութեան հանելու ամբաստանութեամբ։ Բազմաթիւ ակումբներ որոշեցին դադրեցնել Բել Մէլ Կազէթի բաժանորդագրութիւնը, չուզելով այլ եւս հասարակաց դահլիճի մը սեղանին վրայ թողուլ այդքան «պղծութիւններ» պարունակող թերթ մը։

Բել Մէլ Կազէթ սակայն կը շարունակէր իւր յայտնութիւններն, սպառնալով իւր գործն աւարտել հրատարակելով անուններն յանցաւորաց որք խառնուած են այս տեսակ կեղտոտ գործերու մէջ և յորս կը հաստատէ թէ կը գտնուին Երեսփոխանաց և Լորտերու ժողովներուն անդամոց գրեթէ կէսը։ Այս ամբաստանութեանց մէջ կը գտնուին նաեւ նոյն իսկ Անգլիոյ թագաւորեան անդրանիկ որդին։

Բել Մէլ Կազէթի յօդուածներն իսկոյն տարածուեցան աշխարհի ամէն կողմ։ Ամերիկեան մեծ լրագրեր խնդրեցին Սէնթրալ Նիւզ Էճէնսիի գործակալութենէն որ իրենց հաղորդէ զայնս 100,000 բառի վիճխառի հեռագրով։ Եւ Բել Մէլի յօդուածներուն հրատարակութենէն քանի մը օր յետոյ, ամբողջ Եւրոպա կը կարդար անոնց թարգմանութիւնը կամ ամփոփումը։

Աւելորդ է ըսել թէ կառավարութիւնը մեծապէս յուզուեցաւ այս հրատարակութիւններէ, և ամէն ոք կ'սպասէր որ լրագրին դէմ դատ բացուի։ Աւասիկ ի՛նչ կը գրէր այս առթիւ Բել Մէլ Կազէթ.

«Թող չխաբին. Քննութիւն կը պահանջենք, խուզարկութիւն կը խնդրենք. Ցանկամյս է որ հարկադրեցանք հրատարակութեան դիմել՝ հասարակութեան ծանօթացընելու համար սոսկումներն որք ի գործ կը դրուին ամէն վայրկեան։ Բայց, յայտնեմ, կարելի եղածին չափ շատ հրատարակութիւն լաւագոյն կը լինի։ Պատրաստ ենք, եթէ ուզուի, ապացուցանել ինչ որ ըսած ենք, թէեւ, առ այս, հարկ լինի ի վկայութեան կոչել այն ամէն անձինքն որոց ակնարկած ենք։ Միայն բան մը կայ զոր չպիտի ընենք, այն է մատնել անոնք որք տեղեկութիւններ հաղորդեցին մեզ։

«Պատրաստ ենք նաեւ ցոյց տալ մեր դատոնի մասնախմբին բոլոր անդամներն և անոնց վկայութիւններն հաստատել ամէն կարգերէ, ամէն դասերէ, ամէն պայմաններէ բազմաթիւ վկայներով։ Ցարդ անձնաւորութիւններ չյիշեցինք։ Կ'զբաղինք ոչ թէ ոճրագործներով, այլ ոճիրով։ Բայց, եթէ մեր մասնախմբին տնօրէնն ատեանին առջեւ ելնէ, այսպէս չպիտի լինի։ Իւր հարցաքննութիւնն, իւր յայտնութեանց նըման, միակ լրագրի մը սիւնակաց մէջ չպիտի տպուի և անուններէ զերծ չպիտի լինի։ Ամէն ինչ ի լոյս պիտի ելնէ, և անկեղծօրէն կը խոստովանինք թէ այդ մասին առարկութիւն մը չենք ըներ։ Այլ անոնք որք չեն ուզեր դղրդել մեր ընկերային կարգին հիմունքն, երկար բարակ թող խորհին զլեզ տոփելէ առաջ որ, դատարանին առջեւ, երեւան ածենք փառաւորաւ տանց պետեր՝ ազնուատոհմ իշխանաց հետ, և հանրածանօթ մարդիկ՝ իրենց վատօրէն մոլութեանց զոհերուն հետ»։

Եւ արդարեւ, կառավարութիւնը ԲելՄէլ Կազէթի դէմ ո և է դատ բանալու միտք չունի և զայս յայտարարած է, լրագրին հրատարակութիւնները մամլոյ օրինաւոր սահմանէն դուրս չհամարելով, ո՛րչափ եւս գայթակղական եղած լինին։ Միմիայն, խմբագրին հաւաքած բոլոր տեղեկութիւններն և վկայութիւնները կը հաղորդէ յատուկ մասնախմբի մը, ուր անդամ են Քէնդըրպըրիի արքեպիսկոպոսը, Մանինկ կարդինալն և այլ նշանաւոր անձինք։ Լրագիրն յայտարարած է թէ «Ճղող» մասնախումբէն խոստում ստացած է որ յայտնութեանց մէջ ամբաստանեալ անձանց անուններն չհրապարակէ, իւր նպատակը չլինելով բուն դատարանաց առջեւ բերել քանի մը անձինք, այլ պարզապէս հանրային կարծեաց առջեւ քննել անբարոյական բաքեր։

ԵՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Եվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ուսուլմէջ խարէջի մահլիւլաթ չիւլէսինտէ պէ-հէր կիւն միւզայէտէլէրի իճրա օլունմագտա օլան աթիւլզիքր մահլիւլաթըն մուայէնէն օլան 4 հաֆթա միւտտէթ իլանընտան 2ինճի հաֆթասը օլան 1301 սէնէսի Թէմմուզունըն 15ինճի բազար էրթէսի կիւնիւնտէն իթիպարէն 4 հաֆթա զարֆընտա Թալիպ օլանլարըն գըյմէթը մուխամմինէսինին եօզ րինէ միւսավի թէքլիֆ ագչէսիյլէ պէտէլլէր իտարէի մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի լիւզում կէլիւր պէտէլը միւաճճէլէյէ մահսուսէն իւզէրէ վէ ինճի գայէլէ օլունմայաճագը ֆինճի էֆա օլարագ իլան օլունուր։

· 6750 · 3 վէ 6 վէ 4 · —Գարաճա տաղլըտէ խարամճը Գարա Մէհէմմէտ պէյ մահալլէսինտէ Հիսար ալթը սօգաղընտա թէրդիլէն 37 մէթրօ արսասը ֆէվգինտէ 4 օտայը վէ թահթընտա 2 պապ տիւքքեանը միւշթէմիլ չէհրի 100 ղրշ. քիրայա միւհթէմիլ նիմքեարկիր 2 պապ տիւքքեան վէ ֆէվգինտէ օտալարըն 3 բաւլ հիսսէսի։

· 3333 · 73 · —Հայտար գուբպէսինտէ Աչըգ մահալլէսինտէ Հայտար ճամաէսինտէ Թէրդիլէն 266 մէթրօ արսասը ֆէվգինտէ 2 օտա վէ 1 գույուլը միւշթէմիլ չէհրի 200 ղրշ. քիրալը սալաշ պիր պապ խօրասանը տիւքքեանը տէրունինտէ միւսթագըր պիր աղէպ խօրասանը կէտիկինին 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 2500 · 13 · —Զաբըչի քէյիրտէ Եէշիլ տիւրբէ սօգաղընտա Թէրդիլէն 13 մէթրօ արսասը 1 պապ քեարկիր եօրղանըը տիւքքեան կէտիկինին նըսֆ հիսսէսի։

· 5833 · 110 · —Սուլթան Ահմէտ գուրպինտէ Ֆիրուզ աղա մահալլէսինտէ Պապը Հիւմայուն ճատտէսինտէ Թէրդիլէն 99 ղըրա ամիգ արսասը չէհրի 350 ղրշ. քիրալը քեարկիր 1 պապ վէ պիլա հավա Խաճանը տիւքքեանը կէտիկինին 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 2000 · 39 · —Խըրգայի Շէրիֆ գուրպինտէ Խէյվաճէ Վէյս մահալլէսինտէ Չէշնիկիր սօգաղընտա 76 մէթրօ արսասը 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ 60 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 1111 · 33 · —Ցիվան եօլուէնտա ամիք Ալի բաշա մահալլէսինտէ Եսիր բազարը սօգաղընտա Թէրդիլէն 83 մէթրօ պիր գըթա Խրմէր խանը արսասընըն 27 հիսսէ իթիպարը իլէ 1 հիսսէսի։

· 600 · 14 · —Գոճա Մուսթաֆա բաշա Հաճը խամթուն մահալլէսինտէ Գրիգոր գալֆա սօգաղընտա Թէրդիլէն 18 մէթրօ 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 2500 · 14 · —Թահթա գալէտէ Թիմուր թաշ մահալլէսինտէ Գուլթուճըլար սօգաղընտա Թէրդիլէն 30 մէթրօ արսասը չէհրի 100 ղրշ. քիրալը քեարկիր պիր պապ գուլթուճը տիւքքեանընըն բուսլ հիսսէսի։

· 4000 · 11 · —Լալէլիտէ Գըզըլթաշ մահալլէսինտէ Սիթամօլ աղասը չէշմէսի սօգաղընտա պէրմուճիպը խարիթա զայր էզ թէրգը թարիգ 94 ղըրա 12 բարմագ ղըրա ամիգ պիր գըթա մէնզիլ արսասը,

· 3420 · 23 վէ 22 · —Սիւլէյմանիյէտէ Սէլըմը խանը տէրունինտէ Թէրդիլէն 36 մէթրօ արսասը չէհրի 50 ղրշ. քիրալը ախշապ մուգատաամա պէրալար վէ էլէքմ բէր պապ օտանըն սիւլիւսիւլէրի։

· 12500 · 4 վէ 2 վէ 2 · —Պապը Ճաֆէր գուրպինտէ Րիւսթէմ բաշա մահալլէսինտէ Բիրինճիլէր սօգաղըյլա Իչճիլէր ճատտէսինտէ Թէրդիլէն 45 ղըրա արսասը ֆէվգինտէ 2 պապ օտա վէ 45 մէթրօ զընտան գարուլլէրըն նըսֆ տապանը իլէ մա հավա գալէ տիվարըը վէ գահրէ մաղազայը միւշթէմիլ սէնէվի 3000 ղրշ. քիրալը քեարկիր 1 պապ պաղդալ տիւքքեանը կէտիկինին վէ գալէի զէմին վագըֆընտան օլան վէ տիւքքեանը մէզքիւրէ մութթասըլ գալէ գարուլլէրըն նըսֆ տապանը իլէ հավաընըն 120 սէհիմ իթիպարը իլէ 15 սէհիմ հիսսէսի։

· 6000 · 7 · —Սիւլէյմանիյէ գուրպինտէ Նէմէքտէրին Կիվանի մահալլէսինտէ Եօգուրթխանէ սօգաղընտա Թէրդիլէն 91 մէթրօ արսասը ֆէվգինտէ 1 օտայը միւշթէմիլ վէ չէհրի 60 ղրշ. քիրալը քեարկիր պիր պապ մաղազանըն սիւլիւսի։

· 4000 · 83 վէ 81 · —Թօբխանէտէ Էթմէքճի պաշը մահալլէսինտէ Գաւըքլըլար Թէքքէսի սօգաղընտա Թէրդիլէն 56 մէթրօ արսասը ֆէվգինտէ 2 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 գույու վէ թահթընտա 1 պապ տիւքքեանը միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին նըսֆ հիսսէսի։

· 7000 · 6 · —Այվանսէրայտա Խէյվանճա Ալի մահալլէսինտէ Եսհիմ աղա սօգաղընտա պէրմուճիպը խարիթա 145 մէթրօ արսասը 7 օտա 4 սուֆա վէ 2 գույու վէ 354 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ։

· 1675 · 2 · —Այվանսէրայտա Խէյվանճա Ալի մահալլէսինտէ Թաճէր Հիւսէյին աղա սօգաղընտա պէրմուճիպը խարիթա 254 մէթրօ 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 1430 · միւքէրրէր 2 · —Այվանսէրայտա Խէյվանճա Ալի մահալլէսինտէ Թաճէր Հիւսէյին աղա սօգաղընտա պէրմուճիպը խարիթա 217 մէթրօ 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 5000 · 9 · —Այվանսէրայտա Խէյվանճա Ալի մահալլէսինտէ Թիւրպէ սօգաղընտա պէրմուճիպը խարիթա 96 մէթրօ արսասը 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույու վէ 96 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ։

· 6000 · միւքէրրէր 9 · —Այվանսէրայտա Խէյվանճէ Ալի մահալլէսինտէ Թիւրպէ սօգաղընտա պէրմուճիպը խարիթա 96 մէթրօ արսասը 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ 96 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլ։

· 12000 · 29 · —Թոթմալը գուրպինտէ Եէնիչէհիր նամ մահալտէ Գասըմ զըլլար նամ տիւքէր պէյլիք աղալա Հաճը Գասըմ սօգաղընտա Թէրդիլէն 64 մէթրօ արսասը 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույու վէ օթուզ մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ։

2779 · 1 վէ 5 վէ 7 վէ 9 վէ 33 վէ 31 · —Պէյօղլունտա Եէնիչէհիր նամ մահալտէ Փաճաճը սօգաղընտա Թէրդիլէն 40 մէթրօ արսասը չէհրի 250 ղրշ. քիրալը քեարկիր 1 պապ գասապ վէ էթմէքճի վէ 1 պապ չիվիճի վէ 182 մէթրօ արսասը 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գույու վէ 18 մէթրօ պաղչէ վէ 356 մէթրօ արսայը միւշթէմիլ վէ չէհրի 450 ղրշ. քիրալը ախշապ վէ քեարկիր մէնզիլ վէ տէքքեանին վէ արսանըն 8 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 2000 · 11 · —Թարապիատա Ահը Վաֆիլ սօգաղընտա Թէրդիլէն 72 մէթրօ արսասը 1 օտայը միւշթէմիլ ախշապ պիր պապ մէնզիլին սիւլիւսի։

---

(1) Ծիւմլէլէրին պաշլարընտաքի հիգասա պուլունան բագգամլար՝ մահլիւլաթըն նումէրօլարընը, իքինճի հիգաասաքիլէր՝ ղըրշ մէթրօ մուխամմինէլէրի, վէ իւչիւնճիւ հիգաասաքիլէր՝ պէտէլը միւզայէտէլէրինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր։

ԴԵՂԱՐԱՆԻ մը պարունակութիւնը վաճառելի է շահաւոր պայմաններով. դիմել ի դեղարան Բայմնտի, Սուլթան-Համամ, Պահճէ-Գաբու։

ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻՆ

1885 Օգոստոս 1 (Յուլիս 20 ըստ Յունաց) կայսերական փողերանոցին մէջ Րումէլիի Օսմանեան երկաթուղեաց վիճակահանութեան, Օսմանեան կայսերական պանքային յանձնուած արժէթուղթերու բաղդատոմսերը, նոյնպէս Պուքրէշի 1869ի փոխառութիւնը ու Եւրոպիոյ մեծաշահ վիճակահանութեանց արժէթուղթերը։ Կը ծանուցուի նաեւ թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Կարմիր խաչի վիճակահանութիւնը յուլիս 1ին քաշուած ըլլալով արժէթղթոց տէրերը հրաւիրեալ են ներկայացնել իրենց արժէթղթերը ստորագրեալ հաստատութեան ու ըստ պաշտօնական ցուցակի շահած գումարնին գանձել։

ԴԻՄԵԼ

ԱՌ Ղ. Փ. ՉՕԲՈՒՐԵԱՆ, ՂԱԼԱԹԻՈ ՔՕՄԻՍԻՕՆ ԽԱՆԻՆ ԴԻՄԱՑԸ ԹԻՒ 9։

ՆՈՐՈՒԹԻ՛՛ՒՆ

ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍԻ 49 ԿՏՈՐՆԵՐ

Ի փոխարէն 25 Ֆրանքի, առանց փոխադրութեան ծախուց, Թուրքիոյ, Եգիպտոսի և Յունաստանի համար։

Նոր գիւտ արուեստագիտութեան։

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԷՏՔ ՄԸ ԶԿԱՅ ԲՈՒՆ ԱՐԾԱԹԻ, շնորհիւ «Ֆէնիքս» արծաթի նմանութեան, զոր պէտք չէ շփոթել ներկայանալի արծաթին հետ։

«Ֆէնիքս»ը, արտօնագրեալ համայն Եւրոպիոյ համար, իրօք զերծ է եղծանումէ. չի ժանգոտիր, նոյն իսկ եթէ քարին զարնուի միշտ յոյժ ճերմակ կը մնայ, նոյն իսկ եթէ ամբողջ տարի մը քացախի կամ ուրիշ թթու մարմնոց մէջ թողուի։ Հետեւաբար բոլորովին նման է բուն արծաթին, որովհետեւ երբէք [illegible], որ [illegible]։ «Ֆէնիքս»ի սեղանի սպասք անհրաժեշտ են ամեն բարեկեցիկ ընտանիքի, ճաշարանի, սրճարանի, օթեւանի, և ընդհանրապէս ամեն հաստատութեան որ բաղմաթիւ պաշտօնեայներ ունի։

«Ֆէնիքս»ի ամբողջ սպաս մը, իրօք ըսանչելի, կը բաղկանայ 49 կտորներէ որք են.

- 6 սեղանի դանակներ պողպատեայ լաւ սայրերով
- 6 ապուրի դգալ Ֆէնիքս ամբողջովին, արտօնագրեալ
- 6 պատառաքաղ » » »
- 6 խահուէի դգալ » » »
- 6 հաւկթի դգալ » » »
- 6 չքեղ հաւկթաման
- 1 սերուցի թէյի պարզուտ, ամբողջովին Ֆէնիքս
- 1 կաթի դգալ
- 1 կերակրոյ դգալ, ամբողջովին Ֆէնիքս
- 2 աշտանակ
- 1 ափսէ, ամբողջովին Ֆէնիքս. խիստ նրբակերտ
- 1 շաքարի կամ պղպեղի աման

49 կտոր ընդ ամենը, որոց գնման համար դիմել միայն առ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՌԱՔՄԱՆ
Universal-Versandt-Bureau
Ottakringer-Hauptstrasse, 160 WIEN

Եթէ ղրկուի 25 Ֆրանք, կարելի է նոյն գնով ունենալ սեղանի սպասի 72 կտոր բրիտանական արծաթով։

Սոս, եթէ կ'ուզուի ունենալ լաւ, հաստատուն և տեւական ապրանք, պարզապէս դիմելու է վերոյիշեալ վաճառատան, արձանագրեալ առեւտրական ատենին մէջ, որ կ'երաշխաւորէ մեր ամեն ըսածներուն ճշմարտութիւնը և յանձն կ'առնու ետ առնուլ այն նիւթերն որք չեն յարմարիր։

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն խազինէսինտէն մազպութ ճէննէթ մէքեան Ապտիւլ Մէճիտ խան Ղազի Թաապէոփրահ հազրէթլէրինին էվգաֆը ճէլիլէլէրի միւսէգգաֆաթընտան Գաղաթայի արպաա տախիլինտէ Թէրգօս գազասընտա Թաալի Քիւրտ տաղը վէ Սէրանճա մէրա վէ օրմանլարընտան մէրանըն պէտէլը աչար վէ բուսուլմաթը սայիրէսի թէմիլը գաթիմի վէճհիլէ խաթիփա խիլմէք վէ օրմանլարտան ֆէնն մէմուրինին թային վէ իրայէ իտէճէկի աղաճլար գաթ օլունուպ արոնտան պաշգա աղաճ գաթ իտիլմէք վէ խուսուսիյէ Ֆաթիհ գէմանընտան գալմա աղաճլար գաթ օլունմամագ շարթը իլէ պիր սէնէլիկի ճանիպը խազինէյի Էվգաֆը Հիւմայունտէն իհալէ վէ իլթիզամ գըլընաճաղընտան, ալընլարըն իլթիզամընա թալիպ օլանլարըն իչպու չէհրը թէմմուզըն օնունճու կիւնիւնտէն չէհրը մէզգիւրըն օթուզունճու կիւնինէ տէկին Շէհր էմանէթինտէ գօրտոնը բէյգաֆ մուհասէպէճիլիյինէ Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ խալէմինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

9 Թէմմուզ 301 5—4

Marque de Fabrique

«ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»

ՎԱՐՁԱՏՐԵԱԼ ՇՔԱԴՐԱՄՈՎ

Ամսթէրտամի 1883ի աշխարհահանդէսին մէջ

Միջին պարունակելով ջրոյ մէջ կատարելապէս լուծելի խայծղանը (գաթրան)

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՋՆ

Այս բաղադրութիւն ունի խայծղանի ԲՈԼՈՐ ԲՈՒԺԻՉ յատկութիւնները, մինչդեռ խայծղանի ՄԻՒՍ պատրաստութիւնք միայն անոր համն և հոտն ունին։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի մէկ չափն կը պարունակէ քառասուն մը բուժիչ սկզբունքները։ Բայց կարելի է որը 20 չափ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ» առնուլ առանց բնաւ վնասուելու, մինչդեռ խայծղանի քսան քառասուն աւելաց վտանգաւոր բորբոքում առաջ կը բերեն։

ԽԱՅԾՂԱՆԻՄ ԻՍ ԹՆՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԱՆՀՈՒՆԱՊԷՍ ԱՒԵԼԻ ԱԶԴՈՒ ԵՒ ԵՐԵՒԹԱՏԻԿ ԱԺԱՆ, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի հեղուկը շիշով կը ծախուի 1·50 Ֆրանքի՝ 20 լիտր խայծղանի ջրի համար։ Իսկ 0·10 պատրաստուած շաքարանուշէն 100 հատ պարունակող շիշը 2·50 Ֆրանքի կը ծախուի։

Ընդհանուր մթերանոցապետ
Ժ. ԱԼԻՐԱՆՏԻ
Դեղարան Տէլլա-Սուտա
169—Մեծ փողոց Բերայի—169
Կ. Պոլիս

ԱԶԴ

600,000 ֆրանք կը շահուի 7 ½ ղրշ. [illegible]։

Ինչպէս որ յայտնի է, Րումէլիի երկաթուղեաց վիճակահանութիւնը երկու ամիսը մի անգամ տեղի կ'ունենայ, արքունի Փողերանոցին մէջ։ Սոյն վիճակահանութեան 93րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ շաբաթ օր և 500 թիւեր պիտի շահին։

Այս անգամ առաջին պարգևն է 600 000, երկրորդը 60,000 ֆր. առինքն զատ 48 թիւեր եւս շահին այլ և այլ պարգևներ իսկ մնացեալ 450 թիւերն 180,000 ֆր. Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդաթուոյն գինն է 7½, կէսինը 5, և մէկ քառորդինը 3 ղրշ., մեճիտը 20ի հաշուով։ Վաճառողաց դրհացուցիչ զեղչ կըլլայ։

Կարգաւոր թիւ—այսինքն 1, 2, 3, 4, 5,—առնուլ փափագողք պէտք է այժմէն գնեն։

Գաւառներէն դրամի տեղ թղթադրոշմ և ամեն լեզուէ նամակ կ'ընդունուին։

Ի վաղուց չը նայուած բաժնեթղթոց թիւերը առ մեզ ղրկուած ատեն առանց որևէ փոխարինութեան կը նայուին։

Յանձնարարութիւնք ընդ փոյթ կը կատարուին։ 1,278,566

Վերոյգրեալ թիւը անցեալ 92րդ վիճակահանութեամբ շահած ըլլալով տակաւին բերուած չէ առ մեզ. ուստի կ'ազդարարեմք թէ, ո՛վ որ մեր թիւերէն գնած է, ուշադրութեամբ նայի, մանաւանդ գաւառաց մէջ։

ՄԱՐԳԱՐ Ց. ԳՈՒԼԱԳՕՂՋԵԱՆ
Կոյաթա, Կամուրջի գլուխ թիւ 33

ԱԶԴ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ
ՀԻՄՆՈՎԻՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ
ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ
Ցաւուկ դեղէ մը, պատրաստեալ
'ի Մ. ԲԱՄԹՈՐԻՏԷՍԷ
ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Իւրաքանչիւր սրուակի գինն է
5 ղրուշ

Կը գտնուի Մ. Բամթորիտէսի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյի կամուրջին մօտ, Թիւ 5

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ Թաճնիյէ խարէճի իչուն լիւզումի օլուպ միւպայեասը միւնագասայա գօնուլան օթուզ պին քիլէ ճէտիտ եումուշագ պուղտայըն իչպու Թէմմուզըն բումինին օն եէտինճի չարշէնպէհ կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ օն սէքիզինճի փէնչշէմպէհ կիւնի տախի թէքաարրիւր իտէն ֆիյաթընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլը գապուլ իտէճէկինտէն իթաալէ թալիպ օլանլարըն մազգիւր Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

15 Թէմմուզ 1301 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէս Ֆապրիգայի Հիւմայունի իչուն շուրութը մուգարրէրէ վէ իթխալ օլունան նիւմունէլէրինէ թէվֆիգըն միւպայեա օլունմագ վէ ֆէս ֆապրիգասընտա թէսլիմ օլունմագ շարթը իլէ պու քէրրէ մէվգրէյի միւնագասայա գօնուլան իւզ պին գըյէյի ճէտիտ միրգատը քիրլի գըրգըմ եափագը ուսուլու սէնէյի գըյէյի ճէտիտի ալթը պրուչ իկիրմի իւզ փարայա թալիպի զուհուր էթմիշ օլուպ, թէմմուզըն բումինին օն եէտինճի չարշէնպէհ կիւնի գաթը պէհէր կիւն միւնագասայը պիլ իճրա մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթաալէ ալթը իլէ մէկէ թալիպ վէ օնսէքիզինճի փէնչշէմպէհ կիւնի եվուզտէ պէշ թէնզիլըն գապուլ պուլունանլարըն մազգիւր սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

15 Թէմմուզ 1301 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճէնուպը ճէնապը միւլքիւքեանէ մուայէնաթը իչուն պիր սէնէլիք պէչ եիւզ եիյի պին գըյէյի ճէտիտ Սիպիր եաղը միւպայեա օլունաճաղընտան իթաալէ թալիպ օլան վէ շէրայիթինի աղնամագ իսթէյէնլէրին իչպու Թէմմուզը բումինին նիհայէթինէ գատար հէր կիւն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

15 Թէմմուզ 1301 2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն

	Անգլ. Լիր.		
Արտօնեալ դրամագլուխ			3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ			2,500,000
Վճարեալ »		625,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ		1,592,235	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ		3,841,194	
			6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ		1,186,865	
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ		551,307	
			1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն

	Անգլ. Լիր.		
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ			3,000,000
Վճարեալ »		300,000	
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ		811,871	
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ		1,778,300	
			2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ		520,206	
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ		251,572	
			771,778

Ստորագրեալն իւր բազմամեայ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ իրեն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը ընկերութիւնք աւելի կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու իրենցինը ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Գալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սոյն ագրեալը, շոգենաւներու և առագաստանաւերու մէջ ի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթա, Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յիշեալ Ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՎԻԷՆՆԱ. Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Ֆրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կրնեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. աւելէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վեցամեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Ֆրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԷՐՔՉԻ

Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական թղթատան վրայ.

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԷՐ

ՁՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

ԺԻՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԸ

ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՅԾՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ՇՆՉՈՒԵԼՈՎ, ԵՒ ՈՒՏԵԼՈՎ Կ ՆԵՐԳՈՐԾԵՆ
ԸՆԴԴԷՄ
ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՊՐՈՆՇԻԹԻ, ԴՈՒՄԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ, ԽՈՉԱԿԱՏԱՊԻ

Մեծապէս նախընտրելի են Բաթսիլներէն եւ շաքարահատներէն, որք կը բռնաւորեն ստամոքսն առանց ազդելու շնչառութեան խողովակաց վրայ։

ԺԻՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ ԵՆ
ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՄԻԱԿ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ

Վարձատրեալ Փարիզու 1878 Տիեզերական Արուեստահանդէսի կողմէ։ Նախարարական որոշմամբ եւ ըստ խորհրդոյ Առողջապահական ժողովոյ, փորձերու ենթարկուած են եւ Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան կայսերական բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 70 բասթիլ
Ինչպէս եւ Ծանօթութիւն գործածութեան եղանակին մասին

Ա. ԺԻՐՕՏԷԼ
Դեղագործ ի Սէնդ-Մէնհուլ (Մարն)
(Պահանջել Գործարանի կնիքն)

Այս Բասթիյլները ծծելու միջոցին, շնչուած օդը կ'առնու խայծղանին շոգիներն զորս ուղղակի կը տանի հիւանդութեան տեղը։ Ներգործման այս մասնաւոր եղանակին եւ միանգամայն իրենց բաղադրութեան պատճառաւ է որ այդ Բասթիյլներն այնքան ազդու են այն ամեն հիւանդութեանց մէջ, որոց համար խորհուրդ կը տրուի խայծղան գործածել։

Ցոյժ օգտակար են ծխողներու, այն անձանց որք կը յոգնեցնեն իրենց ձայնը եւ անոնց որք իրենց աշխատութեանց մէջ դրգռիչ շոգիներ կամ փոշիներ շնչելու ենթարկեալ են։—Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ, այս Բասթիյլներու անհուն յաջողութիւնը կը հաստատէ իրենց անժխտելի գերազանցութիւնը։

Գլխաւոր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, Ղալաթիոյ մեծ փողոց, Թիւ 35։ Կը ծախուի ամեն գլխաւոր դեղավաճառաց քով։

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

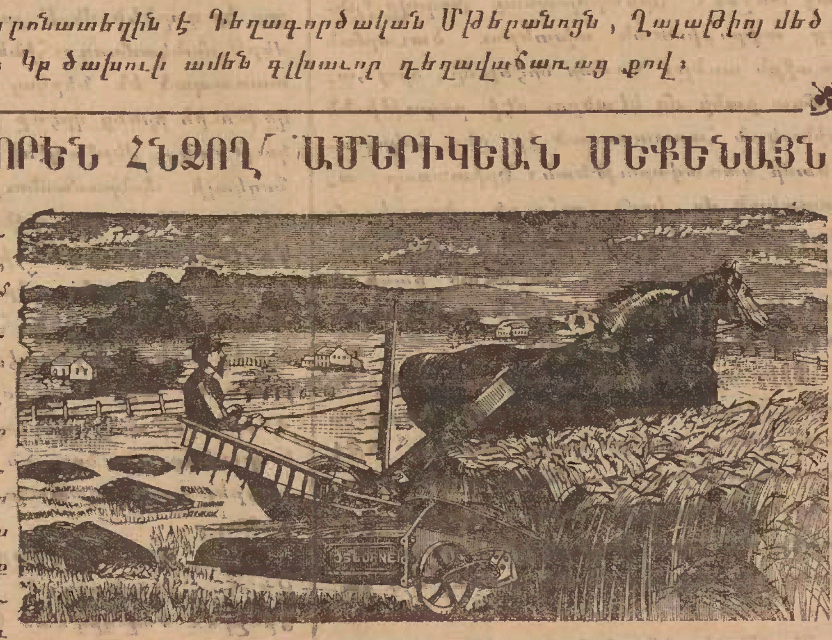

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, լայնիքն 55 ոտնաչափ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Ղալաթա Նորկանճըլար ճատտէսի թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Նուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԸԼԻԷՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։—Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Գ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Եօրկիատիս խան Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիատի խան թիւ 15։ 507

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրքը
Արքատա	2,500	Ռոճէրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լագոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասետոնիա	3,500	Մարշ
Րումէլիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Բլանեա շոգենաւն ամսոյս 20ին կը մեկնի Մայրաքաղաքէս։

Մասետոնիա շոգենաւն ամսոյս 27ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
513 Գործակալք

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէփանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտէլլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պորտոֆինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրադօ	2,600	Րիալդօ	4,400
Տրագօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօմօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիւնօ	2,300	Քանտօ	3,600
Քէլօ	2,000	Նէտտօ	1600
Քօճիօ	2,200	Ջէլլօ	3,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	41,0

Ուիլսըն շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ, և ամսոյս 31ին պիտի մեկնի Զմիւռնիա, Կ. Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։

Սալէրնօ շոգենաւը, նաւապետ Ռօճըրս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած է։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԻՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա
514

ՍԵՂԱՆԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԵՐՄԱՆՆԻ

Նման «Շարթրէօզ»ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Պ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ։

ԼՕՑԹԸՆ ԵՒ ՋԻՄՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԵԱՑ
ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱՊՈՒՍԸ, ԳԱԼԱԹԻՈ

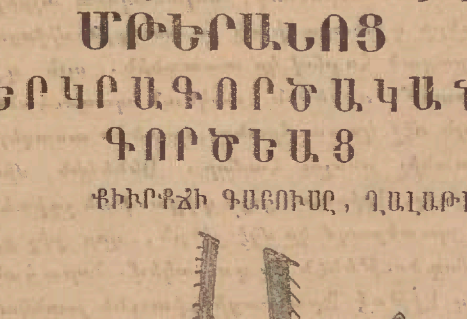

«ՕՐԻԱՆ» Մակոնուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը [illegible] 300 օխայ։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է։ Գնողըն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն։

502

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ
ԾԽՄԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ
Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉԻ
ԻՍԹՈԼԻՎՕ, ԴԱԼՄԱՏԻԱ
Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է
Մումհանէ, Լոյտ խան, 2.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոստրիս	3250	Ալգանդրիա	1700
Թիպպս	3250	Լոգիոս	800
Մոկատամ	3250	Օլինտա	800
Մարեոթիս	3250	Սէսիլ	700

Բերա շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրիսթըր ամսոյս դէպի 20ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՑԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բօնէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէնկրէլ որ յուլիս 29ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 5ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Անտօլէ որ յուլիս 28ին պիտի մեկնի, երեքշաբթի երեկոյեան ժամ 5ին։

[illegible]

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
514 Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ութ օրը մէկ անգամ կը բանին Լիվերբուլի և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալդէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Ուայթ, ամսոյս 27ին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի Տէտէաղաճի ճամբով։

Մորոքօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆէնուիք Լիվրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա
511

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ութ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլի և Սեւ-ծովու միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆոյնիսեան	3700
Ալզէսիան	2500	Ֆլանտրեան	3700
Անատոլիան	2500	Ֆլաքիան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլիրեան	5500
Պավարիան	6000	Իտալիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քալէտոնեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայպրեան	2000	Լիպոնեան	800
Տուրոյ	700	Օփորթօ	700
Էճիփշըն	3700	Պէրսեան	3800
Ֆասփեան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Լիկուրեան շոգենաւը, նաւապետ Պոլ ամսոյս 1ին շաբաթ օրը դէպի Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Ֆլաքիան շոգենաւը, նաւապետ Ֆրայ օգոստոս 1ին շաբաթ օր աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաճման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.
512

Պատասխանատու Ս. ՏՕՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ